

Senioriopettaja

Nro 5/2017 17.11.2017

**100-vuotias Suomi
Senioriopettajat
työssään ja toiminnassaan
Suomea rakentamassa**

Senioriopettaja

Nro 5/2017 17.11.2017

Kuva: Anneli Rajaniemi

Kuopion Scandiciin kokoontui noin 350 eläkeläisopettajaa senioriopettajapäiville kuuntelemaan luentoja, tapaamaan toisiaan ja osallistumaan oheisohjelmiin. Kuvan etualalla puheenjohtaja Erkki Kangasniemi, kirjailija Sirpa Kähkönen ja kapellimestari Atso Almila.

Tässä numerossa

- 4 Kuopion senioriopettajapäivät
- 7 Puheenjohtaja: Talouskasvusta osa eläkeläisillekin
- 12 Senioriopettaja vihreänä sisarena
- 15 Lemmetty: Turhaa eläkepelottelua
- 16 Rehtori Nykäsen täysympyrä
- 19 Hyviä unia!
- 20 Pimpparauta syrjäytti painimaton
- 23 Perinnesoutua Mikkeliissä
- 24 Seniorikokin syysherkut
- 26 Sotamarsalkkojen pylvää

Julkaisija: Opetusalan Seniorijärjestö OSJ ry
Undervisningssektorns Seniororganisation rf

Puheenjohtaja
Erkki Kangasniemi
Bredantie 40
02700 Kauniainen
erkki.kangasniemi@gmail.com

Toiminnanjohtaja
Kirsti Lehtinen
020 748 9736
kirsti.lehtinen@oaj.fi

www.osj.fi
www.facebook.com/osjry
Sivulle pääset joko omalla tai esimerkiksi kirjastosi tietokoneella.

Postiosoite
Opetusalan Seniorijärjestö OSJ ry
Rautatieläisenkatu 6, 00520 Helsinki
020 748 9736
Kaikki lehteen tuleva aineisto
päätoimittajalle: senioriopettaja@osj.fi

Osoite- ja jäsentietojen muutokset
Opetusalan Seniorijärjestön toimisto
020 748 9678
seniorit@oaj.fi

Päätoimittaja/toimitussihteeri

Anneli Rajaniemi

Kytöpolku 33, 00740 Helsinki

puh 040 768 8436

senioriopettaja@osj.fi

Ilmestyy kuusi numeroa vuodessa

Painos 22 000 kpl

ISSN 1798-6885

Toimitusneuvosto:

Marja-Terttu Halpio-Huttunen (pj), 044 293 3839

mthalpio (at) gmail.com

Arja Jääskeläinen, 044 306 9545

arjajii (at) gmail.com

Erkki Kangasniemi

erkki.kangasniemi (at) gmail.com

Kari-Veli Lehtonen, 050 582 3105

kariveli.lehtonen@gmail.com

Osmo Ukkonen, 040 763 7202

osmoukk@suomi24.fi

Anneli Rajaniemi (siht.) päätoimittaja

Taitto: Tuula Koivula ja Anneli Rajaniemi

Kirjapaino: Forssa Print, Esko Aaltosen katu 2, 30100 Forssa

puh. 03 42351

sähköposti: fkp@forssaprint.fi

Ilmoitushinnat, neliväri-ilmoitus

Koko

1/1 (199 x 244 mm) 1000 €

1/2 (97 x 244 tai 199 x 120 mm) 600 €

1/3 (63 x 244 tai 199 x 78 mm) 400 €

1/4 (97 x 120 tai 199 x 57 mm) 350 €

1/6 (97 x 78 mm) 250 €

1/8 (97 x 57 mm) 200 €

Takakansi 1200 €

Alennus: Vuosi-ilmoitus (6 numeroa) -25 %

Lehti julkaisee OSJ ry:n jäsenten pikkuilmoituksia maksutta.

Tilaushinta sisältyy jäsenmaksuun.

Toimituksellinen aineisto pyydetään lähettämään päätoimittajalle PC-muodossa kirjoitettuna ilman rivinvaihtoja tai pakkotavutuksia. Naputa kolme tyhjää lyöntiä kpl-jaon merkiksi! Kuvat suositellaan ottamaan mahdollisimman suuressa koossa. Käytä mieluummin sähköpostia, tekstit esimerkiksi Word tai RTF muodossa. Konekirjoitettu paperikäsikirjoitus käy myös. Tekstit ja kuvat voi lähettää myös CD-levyllä. Aineisto palautetaan vain pyydettyäessä.

18. vuosikerta

Ilmestymisaikataulu 2017

Numero	Aineisto	Ilmestyy
6	8.11.2017	15.12.2017

Kansi

Siniristilippu liehuu

Kuva: Matton

Jäsenissä on voimamme

OSJ:n jäsenhankintakampanja on parhaillaan käynnissä. Kampanjasta saa lisää tietoa tämän lehden sivuilta ja verkkosivuiltamme osoitteesta www.osj.fi.

Kampanja pakottaa miettimään järjestöme tarkoitusta ja toimintatapoja. Nuorimmat jäsenemme ovat syntyneet 1960-luvulla, ja vanhin jäsenemme täyttää pian sata vuotta. Jäseninäimme on siis useamman sukupolven edustajia.

OSJ:llä on sääntöjensä mukaan kaksi pää tavoitetta. Toisaalta olemme etujärjestö ja huolehdimme jäsentemme eläke-eduista. Kukaan muu kuin OSJ ei puolusta koulutettujen eläkeläisten etuja. Pientä eläkettä saavilla on omat puolustajansa mutta keskimääräistä hie man parempaa eläkettä saavilla ei ole poliittisessa kentässä puolestapuhujia.

Toinen sääntöjemme määrittelemä tavoite on edistää jäsentemme fyysistä ja henkistä hyvinvointia. Tämä on pitkälti paikallisten yhdistystemme vastuulla.

Opettajilla on monenlaista osaamista ja taitoja. Jos sinulla, hyvä jäsenemme, on jokin erityinen kiinnostuksen kohde tai erityistaito, ota yhteyttä paikalliseen sihteerii tai pu-

heenjohtajaan. Osaamisestasi voi olla monenlaista iloa muillekin.

Jäsenhankintakampanjan aikana on tarpeen pohtia myös tulevaa. OSJ:tä koskevat samat haasteet kuin muita yhdistyksiä: Miten nuoremmat ikäluokat saadaan mukaan toimintaan? Mistä löydämme paikallisiin yhdistyksiimme toimijoita?

Eläkkeellä olevista opetusalan ammattilaisista on kiinnostunut moni järjestö, ei yksin OSJ. Kilpailu eläkeläisten ajasta kiristyy vuosi vuodelta. Etenkin suurissa kaupungeissa tarjontaa on niin paljon, että joukosta on välillä vaikea erottua.

Joudumme miettimään myös sitä, millä tavoin jäsenemme voivat osallistua. Saattaa olla, ettei nuorempia ikäluokkia innosta nykyisenkaltaisen yhdistystoiminta. Mutta mitä tilalle? Uudenlaisia ideoita voi mieluusti lähettää allekirjoittaneelle.

Ja lopuksi meidän kannattaa pohtia myös tapojamme viestiä. Sähköinen media on läpikotaisesti tuttua suurelle osalle nuorempaa jäsenkuntaamme. Uudet viestintätavat eivät kuitenkaan saa syrjäyttää entisiä, vaan niiden tehtävänä on täydentää nykyistä viestintää.

OSJ on monin tavoin vireä järjestö. Olemme uudistaneet toimintaamme pitkin matkaa. Paikalliset yhdistyksemme luovat jäsenillemme sosiaalisen turvaverkon, jossa tapaa niin entisiä tuttuja kuin oppii tuntemaan uusia samassa elämäntilanteessa olevia. OSJ:n voima piilee jäsenissämme.

Kirsti Lehtinen
toiminnanjohtaja
kirsti.lehtinen@oaj.fi

Våra medlemmar är vår styrka

OSJ:s medlemsanskaffningskampanj är som bäst på gång. Mera uppgifter om kampanjen finns i denna tidning och på vår hemsida under adressen www.osj.fi.

Kampanjen tvingar oss att tänka på vår organisations ändamål och verksamhetsformer. Våra yngsta medlemmar är födda på 1960-talet och den äldsta medlemmen fyller snart hundra år. Våra medlemmar representerar alltså flera generationer.

OSJ har enligt sina stadgar två huvudändamål. För det första är vi en intresseorganisation och tar hand om våra medlemmars pensionsförmåner. Ingen annan än OSJ försvarar de utbildade pensionärernas intressen. De som får låga pensioner har egna försvarare, men de som får en aning högre pension har inga förespråkare på det politiska fältet.

Det andra målet i våra stadgar är att främja våra medlemmars fysiska och psykiska välbefinnande. Denna uppgift ligger långt på våra lokalföreningars axlar.

Lärare har mångsidiga kunskaper och fär-

digheter. Om du, kära medlem, har något speciellt intresse eller en speciell färdighet, ta kontakt med lokalföreningens sekreterare eller ordförande. Din kunskap kan bereda glädje åt andra.

I samband med medlemsanskaffningskampanjen är det också nödvändigt tänka på framtiden. OSJ berörs av samma utmaningar som andra föreningar. Hur få med yngre årsklasser i verksamheten? Var hittar vi aktiva medlemmar till våra lokalföreningar?

Många organisationer är intresserade av pensionärer från undervisningssektorn, inte bara OSJ. Tävlingen om pensionärernas tid skärps från år till år. Främst i de stora städerna är utbudet så stort, att det är svårt att skilja sig från mängden.

Vi måste också tänka på de sätt som våra medlemmar kan delta. Det kan vara så, att de yngre årsklasserna inte är intresserade av den nuvarande föreningsverksamheten. Men vad skall vi ha i stället? Nya idéer får gärna skickas till undertecknad.

Och till slut bör vi också tänka på vårt sätt att informera. De elektroniska medierna är genomgående kända för en stor del av våra yngre medlemmar. De nya metoderna får dock inte åsidosätta de tidigare utan deras uppgift är att komplettera den nuvarande informationen.

OSJ är i mångt och mycket en vaken organisation. Vi har an efter moderniserat vår verksamhet. De lokala föreningarna erbjuder våra medlemmar ett socialt skyddsnät där man träffar tidigare bekanta och lär sig känna nya personer i samma livssituation. OSJ:s styrka ligger i dess medlemmar.

Kirsti Lehtinen
verksamhetsledare

Ulla Bäck
översättning

Senioriopettajat muuttuvassa m

Kuopion seudun senioriopettajat olivat rakentaneet syyskuun puolivälissä pidetyt senioriopettajapäivät läpikotaisin peilaamaan muuttuvaa maailmaa. Päivien onnistunut tunnuslause kysyikin: Mualima muuttuu – muututaanko myö?

Tietokoneet ja viime aikoina sosiaalinen media on muuttanut elämämme. Elämme bittien ja nettien maailmassa. Siinä syitä, miksi kuopiolaiskollegat halusivat perehdyttää eläkkeellä olevat opettajat muuttuvaan maailmaan. He olivat mm. pysyttäneet someseinän tapahtumapaikan aulaan, johon halukkaat saivat antaa palautetta ja jättää terveisiä päivien aikana.

Päivien ohjat olivat kuopiolaisyhdistyksen puheenjohtaja **Seppo Niemen** käsissä. Lupsakkana ja joviaalina savolaisena hän opasti muualta tulleita kalakukkojen kaupungin mentaliteettiin: "Asia suottaa olla justia nännii taikka olla olemattaki".

Omassa avauspuheenvuorossaan OSJ:n puheenjohtaja **Erkki Kangasniemi** pahoitteli julkisuudessa esiintynyttä sukupolvien vastakkaisasettelua. Ilman näiden sukupolvien vapaaehtoistyötä kolmannella sektorilla omaishoitajina ja lastenhoitajina, tämä yhteiskunta ei olisi selvinnyt näin hyvin.

SANOILLA RAKENNETUT KAUPUNGIT

Päivien odotetuimpia esiintyjä oli nelinker-

tainen Finlandia-ehdokas, kirjailija **Sirpa Kähkönen**. Hän kertoi, kuinka hänen kirjallisuudessaan kaupungit Kuopio ja Pietari – Leningrad ovat vahvasti läsnä. – Jopa niin, että niitä saattaa pitää jopa yhtenä päähenkilönä.

Kähkönen kertoi, kuinka hän on purkanut Kuopio-sarjaansa voimakasta henkisen evakkouden tunnetta. Kuopio, kuten niin moni muukin suomalainen kaupunki koki voimakkaan talojen purkuaallon 1960–1970 luvuilla.

– Yhtäkään taloa, jossa olen asunut lapsena, ei ole enää jäljellä.

– Minulla on ollut siksi tarve rakentaa kaupunkia takaisin romaaneissani. Sanoista rakennettuja kaupunkeja ei voi hävittää.

– Kaupungit saavat toki muuttua, mutta jos muutos tapahtuu nopeasti ja hallitsemattomasti, se aiheuttaa monelle henkistä pahoinvointia.

Tästä kirjailija on ammentanut aineistoa tuotantoonsa. Sirpa Kähkönen kertoo kirjoissaan kuinka radikalisoitunut sukupolvi etsi ihanteitaan, pettyi ja rakensi jälleen elämänsä. Hän sanoi, että kirjoissa kuvattu rakkaus on kittiä sodan aiheuttamiin haavoihin.

Sirpa Kähkönen kertoi pikkutyttönä kuunnelleensa paljon isoisänsä tarinointia. Hänen mummonsa on ollut osin esikuvana eräässä henkilöhahmossa. Uskonollisuus ja aatteellisuus ovat olleet kirjailijalle suvun perintöä.

MUUSIKON TIE

Geenit ja ympäristö ovat kummatkin vaikuttaneet professori ja kapellimestari **Atso Almilan** muusikon uraan. Hän kertoi siitä leppoisasti seminaarilaisille.

Almilan isä piti musiikista ja kuljetti poikaansa konserteissa. Atso Almila sai soittaa Tehtaanpuiston kansakoulussa, jossa hän esitti ensimmäisen sävellyksensä "Laivojen puksutusta kevätjäiden murtuessa". Helsingin Suomalaisessa Yhteiskoulussa tasokasta musiikkiopetusta antoi mm. **Taru Valjakka**. Omassa kehityksessään kapellimestari kertoo olleensa vielä kouluaikoinaan ns. korvakuulopianisti.

Sibelius-Akatemiaan päästyään tilanne muuttui. Kovatasoiseen opiskelijajoukkoon tuolloin kuuluivat mm. **Roy Asplund** ja **Esa-Pekka Salonen**. Kun **Okko Kamu** voitti ensimmäisen Herbert von Karajan kapellimestarikilpailun, Almilakin alkoi pohtia soolosoittimensa pasuunan vaihtamista kapellimestarin uraan. Professori **Jorma Panulan** maineikkaalta luokalta hän sitten valmistuikin.

Kapellimestarin työtä Almila kuvaa dialogiksi orkesterin kanssa. Hän on toimi-

Ortodoksinen kirkkomuseo Riisa on mielenkiintoinen tutustumiskohde.

maailmassa

nut Kansallisteatterin kapellimestarina ja johtanut kaupunginorkestereita Kuopion lisäksi Tampereella, Joensuussa ja Seinäjoella. Almila on säveltänyt mm. oopperoita, konserttoja, kamarimusiikkia ja sekä teatteri- ja elokuvamusiikkia. Seinäjoella hän pitää lisäksi omaa mestarikurssia.

Ikääntyvän muusikon urasta kertoessaan hän pohti kuulon alenemisen vaikutusta työn tekemiseen.

Esityksensä Atso Almila päätti kysymykseen: "Mikä tätä yhteiskuntaa vaivaa?" – Lehdessä oli vaadittu orkestaria tuottamaan rahaa kaupungin budjettiin eikä olemaan vain kulueränä.

MUMMO KIIKKUSTUOLI JA ÄLYKÄNNY

Kodeista löytyy paljon uutta ja vanhaa teknologiaa – kodinkoneista tieto- ja viestintäteknologiaan. Mutta kuinka uutta teknologiaa käytetään? Aiheesta piti esityksen yhteiskuntatieteiden tohtori **Noora Talsi**.

Tutkimuksessa on käynyt selville, että 75–90-vuotiaita koskevat tulokset eroavat paljon heitä nuorempiin ikäluokkiin verrattuna.

Yli 75-vuotiaat eivät koe tarvitsevänsä uusia älykännyköitä ja tietokoneita. Heistä tuntuu, että yhteiskunta painostaa niitä käyttämään. Ilman uutta teknologiaa ikääntyneet jäävät syrjään yhteiskunnasta, joka rakentuu teknologian käytön varaan. Ikääntyneet henkilöt kritikoivat kulutusyh-

teiskuntaa, joka vaatii uusien laiteversioiden hankkimista. Lähes puolet tutkituista piti laitteita myös liian kalliina.

Uusien laitteiden käyttämisestä esti kiinnostuksen ja taitojen puute sekä se, etteivät ikäihmiset osanneet riittävästi englantia. Myös toimintakyky saattoi rajoittaa laitteiden käyttöä. Moni koki kosketusnäytön vaikeammaksi kuin näppäimet.

Noora Talsin mielestä tieto- ja kommunikaatioteknologia meneekin väärään suuntaan, jos vertailukohteina ovat esimerkiksi kodinkoneet ja autot. Ne ovat pysyneet helpommin käsiteltävinä.

LUOTAUS TULEVAISUUTEEN

Professori **Olli-Pekka Ryynänen** Itä-Suomen yliopistosta luennoi tulevaisuuden tutkimisesta. Maailmanhistorian suurin mullistus tapahtuu meidän omana aikamme. Emme kuitenkaan huomaa sitä, koska siirrymme tulevaisuuteen päivä kerrallaan, hän sanoi.

Tutkijat yrittävät selvittää, voidaanko vanheneminen pysäyttää. Ryynänen arvioi, että ihmisen maksimaalinen elinikä saattaa nousta geenimanibulaation avulla.

Ryynänen olettaa, että robotit tekevät töistä entistä suuremman osan tulevaisuudessa. Robotit ja 3D-tulostus synnyttävät uutta teollisuutta, jonka vuoksi nykyiset ns. halpatuontimaat saattavat menettää asemansa.

Hän arveli, että kehitys saattaa johtaa siihen, että työllisiä on vähemmän kuin työttömiä. Se saattaisi näkyä mm. verotuksessa. Palkkatyön verotuksesta luovuttaisiin ja verotuksen pääosa koostuisi arvonlisäverosta ja omaisuuden verottamisesta.

Kirjailija Sirpa Kähkönen kertoi Kuopio-sarjastaan.

Kapellimestari Atso Almila tarinoi muusikon tiestään.

← OSJ kukitti Kuopion senioriopettajapäivien vastuulliset: puheenjohtaja Seppo Niemen ja hänen johdolla toimineet Eija Aromaan, Elina Roinisen ja Hilikka Tapolan.

→ Yhteiskuntatieteiden tohtori Noora Talsi avasi näkökulmia ikään ja teknologiaan.

OSJ:N AJANKOHTAISET

Puheenjohtaja Erkki Kangasniemi kertoi eläkkeen olevan Suomessa keskimäärin 1632 euroa kuukaudessa. Opettajat saavat eläkettä keskimäärin 2623 euroa kuukaudessa. Hän kertoi, että Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL on ottanut esille kustannusneutraalin mallin. Tämä tietäisi esimerkiksi opettajille nykyistä suurempaa osuutta maksuista ja pienentäisi heidän eläkkeitään.

Kangasniemen mukaan tällaiseen ei missään nimessä tarvitse mennä, sillä Suomessa on vakaa eläkejärjestelmä ja työeläkeyhtiöiden eläkevarat kasvavat nyt jo parinsadan miljardin kieppeille.

Toiminnanjohtaja **Kirsti Lehtinen** kertoi vuorostaan siitä, kuinka monipuolisesti yhdistykset ovat käyttäneet liikuntaan suunnattuja tukirahoja. Liikunta on ollut järjestössä teemana Suomen 100-vuotisjuhlavuonna.

Kirsti Lehtinen esitteli lisäksi tänä syksynä 1.10. alkanutta jäsenhankintakampanjaa, joka kestää 15.12. asti. Kampanjasta on tarkempaa tietoa alla olevassa erillisessä ilmoituksessa.

Päivillä oli mahdollisuus osallistua myös tuomiokirkon messuun tai tutustua ortodoksiseen kirkkomuseo Riisaan.

Anneli Rajaniemi, teksti ja kuvat

Senioriopettajien oma laulu

1

Arvon mekin ansaitsemme
Suomen maassa vauraassa.
Vaikka emme enää riennä
kouluun aamun koitteessa.
Nuoruus haihtui aikanansa
muistot luovat valoansa.
Lal-la-la-la ...

2

Suomen ope tomissansa
lujasti on puurtanut.
Ikäpolvet innollansa
valistukseen ohjannut.
Kasvoi kansa koulutettu
hoidettu ja kasvatettu.
Lal-la-la-la ...

3

Hyvinvointi vaatii työtä
kansalaisen jokaisen.
Tietokone ei tee tyhjäksi
osaamista ihmisen.
Aivokuoreen tieto piirtyy,
käsivarsiin taito siirtyy.
Lal-la-la-la ...

4

Nuorisolle kasvavalle
hyvää elämää toivomme.
Vuosiemme kokemuksen
heille riemuin siirrämme.
Yhteistyössä on voiman
siemen,
alku ihmisten ystävyyden.
Lal-la-la-la ...

Arvon mekin ansaitsemme – laulun melodia, sanat **Kirsti Lehtinen**,
sanojen muokkaus melodiaan **Jaakko Hölsö**.

Laulu laulettiin näillä päivitetyillä sanoilla
Kuopion senioriopettajapäivillä.

Hanki uusi jäsen ja voita ulkomaan matka tai lahjakortti!

**Vielä ehdit osallistua OSJ:n järjestämään pienimuotoiseen
jäsenhankintakampanjaan. Kampanja päättyy 15.12.2017.**

Jos tunnet jonkun opetusallalla työskennelleen tuttavan, joka ei ole vielä OSJ:n jäsen, houkuttelevat hänet liittymään OSJ:hin.

Kampanja koskee **vain jo eläkkeellä olevia opetusalan ammattilaisia**, ei siis eläkkeelle siirtymisen yhteydessä OSJ:n jäseniksi tulevia.

OSJ:n jäseneksi voivat liittyä kaikki opetusallalla työnsä tehneet lastentarhanopettajista yliopistonlehtoreihin asti. Lisäksi kaikki opetusalan järjestöissä, mediassa tai hallinnollisissa tehtävissä työskennelleet voivat liittyä OSJ:hin.

Liittyminen on yksinkertaista. Kerro tutullesi **OSJ:n verkkosivujen osoite www.osj.fi, ja pyydä täyttämään Liity jäseneksi -lomake**. Lomakkeen lopussa on kohta, jossa kerrotaan vinkin antajan nimi. Pyydä tuttavaasi kirjoittamaan tähän kohtaan nimesi ja osoitteesi. Kokoamme sekä vinkin antajien että uusien jäsenten nimet ja alkuvuodesta 2018 arvomme palkinnot.

Loppuvuonna 2017 liittyvän ei tarvitse maksaa vuoden 2017 jäsenmaksua. Jäsenmaksuvelvoite alkaa vasta vuoden 2018 alussa.

HUOM! Saat arvontaan niin monta nimilappua kuin olet hankkinut uusia jäseniä. Jos kauttasi on liittynyt yksi, saat yhden nimilapun. Jos avullasi on liittynyt kolme jäsentä, saat arvontaan kolme nimelläsi varustettua lappua.

Jäseneksi voi luonnollisesti liittyä myös soittamalla numeroon 020 748 9678 tai lähettämällä sähköpostia osoitteeseen seniorit@oaj.fi.

Palkinnot ovat seuraavat:

1. palkinto: myöhemmin sovittava senioriopettajien ulkomaan matka, kohde riippuu toteutuvista matkoista ja voittajan omista mahdollisuuksista osallistua matkalle
2. palkinto: 150 euron lahjakortti
3. palkinto: 100 euron lahjakortti.

Lisätietoa saa toimistosta numerosta 020 748 9678 tai 020 748 9736.

**Nyt kannattaa siis antaa vinkki sellaisille opetusalan eläkeläisille,
jotka eivät vielä ole OSJ:n jäseniä. Toimi ennen 15.12.2017.**

VENK tapasi kansanedustajia

Työeläkkeen ongelmat jäävät pienten eläkkeiden varjoon

Venkin (Valtakunnalliset eläkeläisjärjestöt) viestiä oli tullut kuuntelemaan kansanedustajia kaikista suurista eduskuntapuolueista.

Kansanedustajien puheista sai kuvan, että lainsäätäjien päällimmäisenä huolena ovat pienet eläkkeet. Takuueläkkeen korottaminen 15 eurolla tuo todellisuudessa käteen vain noin seitsemän euroa lisää.

Pienten eläkkeiden lisäksi kansanedustajat ottivat kantaa erilaisten maksujen

nousuun, kuten hoito-, lääke- ja asumismenoihin, esimerkiksi kiinteistöveroon.

Muutama kansanedustaja kuitenkin myönsi, että työeläkkeiden jääminen palkkakehityksestä liki 40 prosenttia on tosiasia.

Venkin kannanotossa korostettiin huolta asenneilmaston kiristymisestä eläkeläisiä kohtaan ja eri sukupolvien välille syntyneeseen jännitteeseen. Kaikki ikäpolvet kuitenkin tarvitsevat yhteiskunnassa toisi-

aan. Vanhempi polvi tulee ymmärtää hyvinvointiyhteiskunnan rakentajaksi.

Lisäksi Venk puhui eläkeläisten toimeentulosta, eläkkeiden verotuksesta ja vanhuspalveluista.

Venk edustaa ammattialapohjaisia eläkeläisjärjestöjä. Jäseniä sillä on noin 30 000. OSJ on Venkin jäsenjärjestöistä suurin.

Kirsti Lehtinen, teksti ja kuva

Venkin edustajat kävivät kertomassa syyskuussa kansanedustajille huolensa asenneilmaston kiristymisestä ja eläkeläisten toimeentulosta.

ILMOITA SÄHKÖPOSTIOSOITTEESI

Monet yhdistyksistämme lähettävät ajantasaista tietoa tapahtumistaan sähköpostin välityksellä. Jos siis haluat saada sähköpostitse tietoa, ilmoita asia OSJ:n toimistoon, niin jäsen-tietoihisi merkitään sähköpostiosoite.

Toimiston sähköpostiosoite on seniorit@oaj.fi. Voit ilmoittaa sähköpostiosoitteen myös OSJ:n verkkosivuilla www.osj.fi (lomake löytyy Jäsentiedot -> Jäsentieto-

jen muutokset -kohdasta) olevalla yhteydenottolomakkeella.

HUOM! Pyydämme kertomaan nimen lisäksi jäsenkortista jäsennumeron, jotta voimme merkitä sähköpostiosoitteen oikean ihmisen jäsentietoihin.

Omien tietojen tarkistaminen käy myös OAJ:n jäsensivujen kautta. Kirjaudu jäsensivuille OAJ:n verkkosivuilla www.oaj.fi.

Kirjautumiseen tarvitset jäsenkorttisi olevan jäsennumeron. Jos salasana on unohtunut, pystyt tilaamaan sähköpostiisi tai kännykkääsi uuden tunnuksen (edellyttää siis, että jäsentiedoissasi on toimiva sähköpostiosoite tai kännykän numero). Kun olet kirjautuneena OAJ:n jäsensivuille, oikeassa yläkulmassa lukee sinisellä *Omat tiedot*. Tästä klikkaamalla pääset päivittämään jäsentietosi.

Työeläkemaksut 2018

Työmarkkinoiden keskusjärjestöt ovat sopineet vuoden 2018 yksityisalojen työeläkevakuutusmaksusta. Ensi vuonna perittävä maksu on keskimäärin 24,4 prosenttia palkasta.

Vuoden 2018 työeläkemaksut perustuvat työmarkkinoiden keskusjärjestöjen aiemmin tekemiin sopimuksiin vuosien 2016–2019 työeläkemaksuista ja kilpailukyksopimukseen.

Työeläkemaksu on tasoltaan sama kuin tänä vuonna, mutta kilpailukyksopimuksen vuoksi osa työnantajan maksusta siirtyy työntekijän maksettavaksi. Sen vuoksi työntekijän maksu nousee 0,20 prosenttiyksikköä vuonna 2018.

Työntekijän maksu vuonna 2018 on 6,35 prosenttia alle 53-vuotiailla ja yli 62-vuotiailla sekä 7,85 prosenttia 53–62-vuotiailla. Eläkeuudistuksessa sovitun mukaisesti 53–62-vuotiaiden maksu on 1,5 prosenttiyksikköä korkeampi kuin muilla työntekijöillä.

Työnantajan maksu on keskimäärin 17,75 prosenttia palkoista.

Yrittäjien eläkemaksu säilyy samana kuin tänä vuonna eli alle 53-vuotiailla ja yli 62-vuotiailla 24,10 % ja 53–62-vuotiailla 25,60 %.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö vahvistaa työeläkevakuutusmaksun perusteet työeläkevakuutusyhtiöiden hakemuksesta.

Miksi kuulun OSJ:hin?

Ohessa muutamia jäsenemme kertovat, miksi kuuluvat OSJ:hin.

Toiminnassa mukana oleminen antaa hyvää mieltä, uusia kokemuksia, tuttavuuksia ja ystäviä. Yhteinen ammattipohja luo samanhenkisen raamin. Aktiivisesti mukana olemalla tapaan entisiä kollegoja muuallakin kuin markkinatapaamisissa.

Raimo Heikkinen, Lapinlahti

Porukan tuntien on helppoa jatkaa kollegojen kanssa yhteistyötä erilaisten teke-

OAJ-taskukalenteri postitettu jäsenille

OAJ:n taskukalenteri tuli jäseniemme kotiosoitteisiin marraskuun alkupuolella.

OSJ:llä on erilainen käytäntö kuin OAJ:llä. OSJ:n jäsenyyteen kuuluu kalenteri, OAJ:n jäsenenä taas pitää käydä itse tilaamassa kalenteri. Erilaisten käytäntöjen vuoksi **eläkkeelle jääneille uusille jäsenille** tulee kalenteri, vaikka he olisivat sen jo kertaalleen peruneet.

Jos kalenteri on sinulle turha etkä käytä sitä, **pyydämme ilmoittamaan asiasta OSJ:n toimistoon**, jotta kalenteri voidaan perua.

Jos haluat kalenterin, mutta et sitä saanut marraskuun alussa, pyydämme siinäkin tapauksessa ottamaan yhteyttä toimistoon.

Toimiston sähköpostiosoite on seniorit@oaj.fi ja puhelinnumero 020 748 9678 tai 020 748 9736.

Kun ilmoitat tietoja sähköpostitse, muistathan mainita nimesi ja osoitteesi – tai jäsenkortissa olevan jäsennumerosi – jotta kalenteritiedot merkitään oikean henkilön jäsentietoihin.

Suomi kansainvälisen eläkevertailun kärkiviisikossa

Suomen eläkejärjestelmä sijoittui viidenneksi 23.10. julkistetussa kansainvälisessä Mercer Global Pension Index -vertailussa. Suomi valittiin jo neljättä kertaa maailman luotettavimmaksi ja läpinäkyvimmäksi. Kokonaissijoitus laski kuitenkin yhden sijan.

Tanskan eläkejärjestelmä todettiin maailman parhaaksi jo kuudennen kerran peräkkäin. Lähes samaan pistemäärään ylsi Hollanti, kolmanneksi sijoittui Australia.

Suomen sijoitus laski yhden sijan viidenneksi, kun ensimmäistä kertaa vertailuun osallistunut Norja kiilasi edelle. Ruotsi jäi Suomen taakse toistamiseen, mutta erot Pohjoismaiden kolmikon välillä ovat pieniä.

Eläkeuudistus nosti Suomen järjestelmän kestävyyttä vuoden 2016 vertailussa. Pistei-

tä tämän vuoden vertailussa laskivat maan heikot talousnäkymät, lisääntynyt julkinen velka ja suomalaisten alhainen säästämisintaso.

Global Pension Index ottaa huomioon samaan aikaan eläketurvan tason, rahoituksen kestävyyyden ja hallinnon.

Suomi sijoittui parhaaseen kolmannekseseen jokaisessa kategoriassa. Suomi sai jo neljättä kertaa peräkkäin koko vertailun parhaan tuloksen osiossa, jossa arvioitiin eläkejärjestelmien hallinnon luotettavuutta ja läpinäkyvyyttä.

Melbourne Mercer Global Pension Index on vuosittain koottava kansainvälinen eläkejärjestelmien vertailu, joka toteutettiin tänä vuonna yhdeksättä kertaa. Vertailuun osallistui 30 maata.

Olen mukana senioriopettajien toiminnassa, koska näin pääsen työuran jälkeen mukavaan verkostoon. Eläkkeelle jääminen voi jättää tyhjiön elämään, ja senioriopettajatoiminta täyttää hyvin tätä tyhjiötä. Itselleni merkitystä on myös lomapaikka-etuista, kuten Tirva ja Holiday Clubin lomaviikot. Omat vakuutukset kannattaa kilpailuttaa. OSJ:n kautta saa sekä lifestä että Turvasta alennusta vakuutusmaksuista. Kaikkiaan joukkoon kuuluminen on minulle hyvä juttu!

Vesa Kotimäki, Palokka

Ritva Martikainen, Joensuu

Osuus talouskasvusta myös eläkeläisille

Maassamme on eletty lähes 10 vuotta talouden taantumun kautta. Tämän seurauksena meiltä on kadonnut lähes 100 000 teollisuuden työpaikkaa. Emme ole vielä kukaan sillä tasolla, missä olimme vuonna 2007. Julkisen sektorin menot ovat lisääntyneet koko ajan. Valtion velka on kasvanut lähes kaksinkertaiseksi. Velan määrä on nyt jo reilusti yli satamiliardia euroa.

Meitä on peloteltu jatkuvasti eläkevarojen loppumisella. Kymmenen vuotta sitten eläkeyhtiöiden varallisuus oli noin 120 miljardia euroa. Tällä hetkellä se on jo lähes 200 miljardia euroa. Viime vuonnakin pelkästään sijoitusten tuotot ylittivät kymmenen miljardia euroa.

On totta, että eläkeläisten määrä on kasvanut ja kasvaa edelleenkin. Se johtuu talouden näkökulmasta katsottuna epäedullisesta ikärakenteestamme sekä eliniän jatkuvasta kasvusta. Eläkejärjestelmän tulee tietenkin olla taloudellisesti kestävä myös pitkällä aikavälillä. Nykyinen eläkeyhtiöiden varallisuus ja eläkekertymiin tehdyt huomattavat muutokset takaavat eläkerahoituksen riittämisen.

Ei ole oikein eikä kohtuullista, että jo toteutettujen leikkausten lisäksi eläkeläisten verotukseen ja eläkeindekseihin halutaan kohdentaa jatkuvasti lisäheikennyk-

siä. Opetusalan Seniorijärjestö OSJ tekee kaikkensa estääkseen nämä huononnukset. Toivottavasti saamme tukea muilta eläkeläisjärjestöiltä sekä myös työmarkkinajärjestöiltämme.

Maamme saatiin neuvoteltua niin sanottu kilpailukyky sopimus eli kiky. Sen seurauksena onnistuttiin parantamaan hiukan maamme kilpailukykyä. Valitettavasti julkisen sektorin työntekijöitä kohdeltiin siinä epäoikeudenmukaisesti. Julkisen sektorin työntekijöitä sortavia ratkaisuyrityksiä on tehty useampaan kertaan aikaisempinakin vuosien neuvotteluissa eri tavoin.

Onneksi viime aikoina on saatu myönteisiä uutisia maamme talouden elpymisestä. Tämän ja parin seuraavan vuoden talousennusteita on voitu parantaa lähes viikoittain. Toivottavasti tämä myönteinen vire jatkuu ja maamme talous saadaan pysyvästikin kasvu-uralle. Se olisi kaikkien suomalaisten kannalta hyvä. Ehkä silloin myös paineet eläkeläisten etuisuuksien heikentämiseen vähenisivät.

Nykyiset eläkeläiset ovat omalla toiminnallaan ja työnteollaan olleet luomassa pohjaa maamme vaurastumiselle ja hyvinvoinnille. Olisi kohtuullista, että myös nämä seniorit saisivat oikeudenmukaisen osansa maamme elintason noususta. Pelkkä ostovoiman säilyminen ei riitä muillekaan väes-

Kuva: Kari Kuukka

töryhmille. Eläke tulee nähdä myös ansiosidonnaisena etuutena eikä pelkästään kaikille samansuuruisena sosiaalisena avustuksena. Aikanaan eläkemaksutkin on maksettu ansiotyöstä saatujen tulojen perusteella.

Kulunut kesä ei kuulunut parhaisiin, ainakaan aurinkoa odottaville. Toivottavasti saamme tilalle upean suomalaisen loppusyksyn ja talven. On tärkeää, että sinä muistat liikkua ja pitää yllä kuntoasi. Sää voi olla tekosyy, mutta se ei ole este lähteä ulos vaikkapa reippaalle kävelylenkille. Pitää vain pukeutua sään mukaisiin varusteisiin. Vähintään pari kertaa viikossa on hyvä liikkua niin, että pulssi nousee kunnolla. Sen voi hyvin toteuttaa myös niin sanotun hyötyliikunnan avulla.

Toivotan teille kaikille voimia ja oikein hyvää loppuvuotta.

Kauniaissa 8.10.2017

Erkki Kangasniemi
puheenjohtaja
erkki.kangasniemi@gmail.com

”Stadi on buli mutta snadi”

Valtakunnalliset senioriopettajapäivät Helsingissä 22.–23.9.2018

Opintopäivät järjestetään Hakaniemessä sijaitsevassa perinteisessä Helsingin Työväentalon Paasitornissa.

Paasitornin juhlasalissa lauantaina on OSJ ry:n järjestämä koulutustilaisuus ja samassa tilassa illalla on iltajuhla.

Lisää tietoa ohjelmasta, hinnoista ja muista järjestelyistä on Senioriopettaja-lehden numerossa 1/2018, joka ilmestyy 26.1.2018

Bongaa Stadi!

Helsingin senioriopettajat ry
Helsingin seudun ammatilliset senioriopettajat HASO ry

Vain elämää, ei sen enempää...

Kun tulin valituksi vanhusneuvostoon, aloin harjoitella vanhus -sanan sanomista. Yleensä siitä käyte-
tään kiertoilmauksia: ikinuori, seniorikan-
salainen tai harmaa pantteri. Karhustakaan
ei entiseen aikaan uskallettu puhua oikeal-
la nimellä, ettei se suuttuisi ja hyökkäisi
kimppuun. Sitä helliteltiin ilmauksilla mesi-
kämmen, kontio, metsän omena. Meillä tai-
taa olla vanhus-sanan suhteen samanlaisia
outoja tuntemuksia. Neutraalein ilmaus
vanhuutta kuvaamaan lienee ikäihminen.
Lapsuus, nuoruus ja aikuisuus ovat elämän-
vaiheita, mutta vanhuutta kuvaa ikävuosien
määrä.

Vanhusneuvosto pohtii iän tuomia muu-
tostarpeita elämisen olosuhteiden järjes-
tämässä, palvelujen saatavuutta ja sopivia
asumisen muotoja. On kuitenkin otettava
huomioon, että vanhat ihmiset eivät ole
tasalaatuinen joukko. Kukin on oman elä-
mänsä muovaama yksilö.

Minun äitini oli syntynyt 1905, aikana,
jolloin kaikki oli toisin kuin nyt. Hän muut-
ti heti rippikoulun jälkeen Savonrannalta
Karjalaan tätinsä luo. Aikuisena hän kulki
evakkomatkat ja koki kodin tuhoutumisen.
Uusiin olosuhteisiin oli opittava sopeu-
tumaan. Elämän koulussa hänestä kasvoi
neuvokas ja peloton ihminen.

Jäätyään leskeksi 65-vuotiaana hän löysi
matkustamisen. Ryhmissä, ystävättärensä
kanssa ja yksinäänkin hän kulki Suomea
ristiin rastiin. Venäjän Karjalassa hän sie-
dätti tunteitaan. Euroopassa hän kulki mo-
nissa maissa ja hän viihtyi erityisesti Rho-
doksen rannoilla.

Kerran hän lähti Israeliin jonkinlaiselle
vanhojen ihmisten kibbutsille, jossa kerä-
ttiin hedelmiä päivisin ja iltaisin veisattiin
virsiiä ja tutkisteltiin Jumalan sanaa. Hänellä
oli kolmen kuukauden pesti, mutta kaksi
kuukautta riitti ja hän lähti yksin Suomea
kohti.

Tel Avivin lentokentällä hän muutaman
sanan englannin taidolla yritti sompailla
itsensä Finnairin koneeseen. Tilanne tun-
tui hieman haasteelliselta, kunnes hänen
tarkat silmänsä huomasivat tutun näköi-

sen ihmisen. Kukapa muu kuin laulajaidoli
Victor Klimenko siellä käyskenteli. Sil-
loin tämä oli tunnettu artisti, jonka ”pii-
sejä” rallateltiin yleisesti. Äiti kiiruhti kap-
särkeineen Victorin luo ja kertoi huolen-
sa. Victor vei äidin ravintolaan ja tarjosi
kahvit ja pullat. He viettivät lentokentällä
yhdessä pari tuntia. Victor saattoi äidin oi-
kealle portille, jonne itsekin oli menossa.
Helsingin lentoasemalla idoli vielä halasi
matkakumppaniaan. Näin muistoja syntyy.

Äidille kertyi runsaasti ikää, mutta kun
hän söi säännöllisesti, voimisteli ja käveli,
niin kunto pysyi hyvänä. Vielä 90 täytet-
tyään, hän matkusti yksin Rhdokelle. Hän
teki ikään kuin jäähyväismatkan ihanille
hiekkarannoille, joita hän rakasti.

Kun lapsenhoitoapua tarvittiin, hän tuli
heti. Tauti parani, kun mummo passasi ja
teki piirakoita.

Kun ikä alkoi lähestyä sataa, askel hilje-
ni. Mutta rollaattorin kanssa vielä tehtiin
laivamatkoja Ruotsiin ja Saimaalla. Loppu-
kuukaudet hän vietti tehostetussa hoidos-
sa. Viimeisen äitienpäivänä vein hänen kul-
tareunaiset kuppinsa sekä kakun ja kukkia
hoitokotiin. Nauroimme, itkimme ja jutte-
limme. Se oli hieno ja haikea hetki.

Yhdessä suunnittelimme hautajaiset.
Virsiiä valittiin huolellisesti. Minä hyräilin
ehdotuksen ja lopulta virsistä valitsi yksi-
mielisyys. Hän tarkisti vielä, minkä mekon
aion panna hautajaisiin. Kerroin, että sen
saman, joka oli vuosi sitten Jaakon hauta-
jaisissa. Hän hyväksyi, kun se on siisti. Sit-
ten hän teki yllättävän kysymyksen: ”Mitäs
minä panen päälleni?” Kerroin, että olim-
me sopineet jo niistä pellavavaatteista. Hän
alkoi nauraa sydämensä pohjasta ja sanoi:
”Minä en muistanutkaan, että olen silloin
kuollut.” Varmaan vaikutti omituiselta, että
nauroimme vesissä silmin hautajaisia suun-
nitellessamme.

Joulu oli tulossa ja tyttäreni perhe
odotti minua Englantiin. Kerroin äidille, et-
tä jään kotiin hänen kanssaan. Hän ei mis-
sään tapauksessa hyväksynyt sitä ratkai-
sua. ”Oliver odottaa ja sinun on mentävä
sinne.” Sitten hän ojensi kätensä ja sanoi:

”Minä en kuole sinä aikana.” Se tuntui aika
hurjalta lupaukselta. 100 vuotta olisi tullut
täyteen kuuden kuukauden kuluttua.

Kun palasin Englannista vuoden alussa,
kiiruhdin heti hoitokotiin. Jo ovelta koh-
tasin äidin katseen. Kiiruhdin hänen vuo-
teensa luo ja otin hänen kätensä omaani.
Hän kuiskasi nimeni ja huokaisi. Käsi her-
posi ja hän oli poissa. Olin saanut elämältä
suuren lahjan, kun sain saattaa äitini elä-
män ja kuoleman rajan yli.

Meillä jokaisella vanhalla ihmisellä on
oma tarinamme, joka on kertomisen ar-
voinen.

Arja Saarikoski

arjasaarikoski@gmail.com

Saara Nikander

– kotitalousopettaja ja vihreä sisar

91-vuotiaan entisen kotitalousopettajan, Saara Nikanderin, tuntevat monet Turun seudulla erityisesti hänen toiminnastaan sotilaskotiyhdistyksen vihreänä sisarena.

Saara on katsellut maailmaa lähes koko Suomen itsenäisyyden ajan ja hänellä on paljon muistoja, joita hän myös mielellään kertoo. Hän totesikin, että vanhempain muistaa paremmin vanhoja asioita.

VARHAISET MUISTOT

Saara syntyi Liedossa, mutta pian perhe muutti Tarvasjoen Kallelaan.

Matka taittui hevoskärryillä kuoppaisia pikkuteitä pitkin. Perheen neljästä lapsesta Saara oli vanhin ja joutui tekemään kovasti töitä pienestä pitäen. Äiti oli oikein taitava teettämään töitä. Leikille oli sijaa vain silloin, kun pääsi käymään isovanhempien luona.

Hauskoja töitä oli kankaan kutominen ja syntyksi keitettyjen sianpäiden luitten hakkaaminen kiven päällä murskaksi. Murska oli kanojen ravintoa. Raskasta oli ojien perkaus. Kun peltoja kynnettiin, osa mullasta ja nurmesta valui ojaan ja lasten tehtävä oli puulapioilla nostaa irtomaa takaisin pellolle.

Kansakoulu oli lähellä, vain kahden kilometrin päässä. Kovilla pakkasilla kuljettiin kouluun jalan ja suksilla. Jalassa suutarin tekemät rasvanahkasaappaat ja päällä aina hame, sillä työtöillä ei ollut pitkiä housuja.

Saaran koulunkäynnin jatkoon vaikuttivat varsinkin äiti sekä paikkakunnan kirkkoherra ja hänen vaimonsa. Äitinsä tavoin Saara oli osoittautunut lahjakkaaksi ja niinpä kirkkoherra tarjosi apuaan. Saara pääsi kirkkoherran luo kotiopetukseen. Itse kirkkoherra opetti kieliä ja rouva matematiikkaa.

Töistä ei kuitenkaan saanut laistaa, vaan läksyt piti lukea samalla, kun neuloi sukkia ja kypäräsuojuksia sotilaille, sillä elettiin talvisodan aikaa. Kasvot peittävää kypäränsuojasta hän tarvitsi itsekin tulipalopakka-

silla neljän kilometrin matkalla kirkkoheran oppiin.

Seuraavana keväänä Saara pyrki ja pääsi Turun Suomalaisen yhteiskoulun kolmannelle luokalle.

Sodan ajalta Saarelle on jäänyt mieleen kesän 1943 valtava puolukkasato.

Kun tilanne maassa oli vaikea ja kaikesta oli puutetta, oli kuin luonto olisi auttanut.

Saara oli isän ja kahden nuoremman veljen kanssa puolukkametsässä. Yhtenä sunnuntaina he poimivat hyvin pieneltä alueelta 12 perunakopallista puolukoita. Sillä sai taas tavaraa kaupasta. Tästä tienestistä ei liennyt lapsille palkkaa. Ensimmäiset omat rahat Saara sai, kun tilasi 100 postikorttia ja myi ne naapureille!

AMMATTIIN

Keskikoulun jälkeen Saara pyrki Heinolan seminaariin. Kaikki sujui hyvin, kunnes tuli eteen laulukoe. Koska Saarella ei ollut lauluahtia, hän joutui lähtemään.

Saaran tie kotitalousopettajaksi vaati monenlaista koulutusta. Hän pyrki ystävän innostamana Naantalien emäntäkouluun vuonna 1945. Johtaja **Kreetta Halminen** otti Saaran vastaan ja vaikka olisi toivonut parempia kielinumeroita, hyväksyi kuitenkin hakemuksen.

Emäntäkoulu oli sodan vuoksi muutettu sotasairaalaksi ja osa tytöistä oli lähetetty kotiin. Loput majoitettiin muihin tiloihin. Majoitustila seitsemälle tytölle oli ahdas. Osa nukkui kerrossängyissä ja jotta Saara hetken puolikkaassaan pääsi nukkumaan, piti pöytä siirtää eteiseen.

Emäntäkouluun kuului paljon harjoittelea. Sen Saara suoritti Perniössä Paarskylän kartanossa, jonka emäntänä oli **Katri Kaarlonen**, presidentti Kyösti Kallion tytär. Tältä ajalta Saara muistaa pahimman

hänen kohdalleen osuneen työn.

Kartanossa oli 40 kotiutettavaa sotavankia. Kun vangit lähtivät, valtio antoi heille uudet vaatteet. Likaiset vankivaatteet, alusvaatteet ja toppatakit, heitettiin makasiinin nurkkaan puoleksi vuodeksi. Yhdessä emännöitsijän kanssa piti pestä vankien alusvaatteet. Kosteissa tiloissa puoli vuotta lojuneiden vaatteiden haju oli niin mieletön, että Saara pyrki aina välillä nurkan taakse oksentamaan.

Vaatteet kuivattiin helmikuun pakkasissa ja myöhemmin kartanossa pidettiin pohjalaiset ”kökkät”. Naiset tulivat saksineen kartanoon ja vankien vaatteet leikattiin matonkuteiksi. Myös presidentin rouva **Kaisa Kallio** oli mukana kudetalkoissa.

Jokioisten kotiteollisuuskoulun kautta Saara siirtyi Keski-Suomen Kotitalousopilaitokseen Jyväskylään.

Valmistumisen jälkeen Saara sai ensimmäisen työpaikan Reilasta, jossa hän opetti puolitoista vuotta ylimääräistä emäntäkoulukurssia. Nuorena ujo Saara ei tohtinut vielä hakea opettajan paikkaa Turun ammattikoulusta. Asia kuitenkin toteutui, kun Reilan johtaja **Korvenoja** otti Saaran mukaan Turkuun mennessään

Kuva: Turun Sanomat

onnittelemaan syntymäpäiväänsä viettävää maaherra **Vilho Kyttää**. Matkaa tehtiin Ila-merkkisellä autolla. Autossa ei ollut suuntavilkkuja, vaan suunta näytettiin ikkunasta kättä heiluttamalla. Ylämäessä autoa työnnettiin.

Kahvipöydässä **Raili Kyttä**, Turun Ammattikoulun johtaja, kertoi koulussa olevista avoimista opettajanpaikoista ja kehotti Saaraa hakemaan niitä. Näin Saara siirtyi Turkuun, jossa sitten toimikin Turun Aninkaisten ammattioppilaitoksessa kotitalousopettajana nelisenkymmentä vuotta.

VIHREÄ SISAR

Saara oli ollut sotavuodet pikkulottana, joten hänellä oli kokemusta maanpuolustustyöstä. Kun sitten sotilaskotiyhdistyksessä toimiva ammattioppilaitoksen johtaja vuonna 1958 ehdotti Saaraa lähtemään avuksi sotilaskotityöhön, tämä oli heti valmis.

Saara muistaa ensimmäisen tehtävänsä ”sotkussa”. Hän pani jokaiselle asetille neljä sokeripalaa hyvään järjestykseen. Kaikki oli sotilaallisen täsmällistä ja työtahti kova. Hernesopan keittämisen soppatykissä hän oppi sotilaspojilta.

Sotilaskotityö oli palkitsevaa. Pojat olivat aina kohteliaita ja kiittelivät. Kun vihreiden sisarten ”Lentäväksi munkiksi” kutsuttu auto saapui metsäleirille, pojat tulivat kilvan vastaan, silloin tuli itsellekin aina hyvä olo. Saaran hernesoppa ja munkit ovat olleet kuuluisia ja haluttuja.

Saara johti 25 vuotta sotilaskotiyhdistyksen tarjoilujaostoa ja järjesteli työvuorot. Hän oli mukana kaikkialla käytännön töissä. Erityisen pitkiä työrupeamia olivat osallistumiset messuille ja maatalousnäyttelyihin, jotka yleensä kestivät usean päivän.

Tämä tarmokas vihreä sisar on edelleen mukana toiminnassa, vaikkakin hieman tahtia hidastaen.

Nykyistä aikaa Saara katselee hiukan surullisena: ”Ennen elettiin elämää työn kautta. Nyt kun ei ole työtä, se ei rakenna elämää. Kateus on vihon viimeistä.”

Itse aina kovasti työtä tehneenä hän on huolestunut nuorten syrjäytymisestä.

Jos nuoret eivät saa heti töitä, elämä saattaa liukua väärään suuntaan. Tarvitaan sitkeyttä nyt niin kuin ennenkin. Periksi ei saa antaa. Tärkeää on myös toinen toisistamme välittäminen ja tukeminen.” Sitä Saara haluaisi nähdä enemmän.

Mirjam Sandell, teksti ja kuva

Seppo Maukonen keräsi SOTAMUISTOT TALTEEN

Lappeenrantalainen senioriopettaja Seppo Maukonen ehti koota yksiin kansiin neljän sotaveteraanin muistot talvi- ja jatkosodasta, ennen kuin nämä mainiot kertojat siirtyivät ajasta ikuisuuteen.

Seppo Maukonen on osallistunut parinkymmenen vuoden ajan sotavainajien etsintätöihin. Kotimaan multiin on tuotu noin 1300 sankarivainajaa, joista noin 300 on pystytty tunnistamaan.

Seppo Maukosta on kiinnostanut historia ja etenkin sotahistoria. Sotaveteraanien määrä hupenee kovaa vauhtia. Heidän keski-ikänsä on 92 vuoden tietämällä. Nyt jo edesmenneelle omalle isälleen Sepolla olisi ollut vielä paljon sotaa koskevia kysymyksiä. Hän päätti ottaa selvää vielä elossa olevilta kertojilta.

Eläkkeelle jäätyään hän liittyi Lappeenrannassa Jalkaväkirykmentti 2:n perinnetoimikuntaan. Maukosen isä Lauri oli taistellut jatkosodassa JR kakkosessa haavoittumiseensa asti 1941.

Perinnetoimikunnan kokouksissa Maukonen tutustui veteraaneihin ja päätti tallentaa vielä mukana olevien veteraanien tarinat. Elokuussa julkaistuun kirjaan Vi-

meiset kertojat – JR 2 Kannaksella ja Syvärillä löytyi neljä oivallista jutun iskiää.

August Väisänen, Valtteri Juvakka, Erkki Lyijynen ja Aarne Mikkola kertoivat mielellään vielä kerran muistelunsa sodasta.

Erkki Lyijynen oli heistä nuorin, liki yhdeksänkymmentä, Väisänen peräti satavuotias teräsveteraani, joka muisti hyvin nimet ja paikat.

JR2:n sota alkoi Itä-Kannaksella ja vei joukon yli vanhan rajan Inkerinmaan Lempaalaan. Sieltä rykmentti komennettiin jouluna 1941 kauas Aunuksen ääriin Syvärin voimalaitokselle. Siellä sotaa käytiin etulinjassa kesään 1944 asti. Sitten oli edessä raskas vetäytyminen puna-armeijan vyöryä hilliten Laatokan koillispuolelle Lemettiin, jossa vihollinen pysäytettiin.

Maukonen kuvaa kirjassaan jokaista veteraania persoonalliseksi veijariksi ja jututuokioita heidän kanssaan palkitseviksi.

– Veteraaneista huomasi, että sota vaikutti heihin edelleen. Jokaisella oli fyysisetkin vammansa. Esimerkiksi Juvakalle liikkuminen tuotti vaikeuksia.

Muistot sotatapahtumista vetivät joskus vakavaksi.

Maukonen kuvaa, että miesten kertomuksista näkyi, miten sota oli paljon muutakin kuin ryminää ja rynnäköä. Se oli odottelua, vartiointia, asemien kunnostusta, urheilua, harrastuksia, kaikenlaista arkipuuhaa hyvässä ja pahassa. Heillä oli paljon rankkoja, mutta myös hyviä muistoja.

Maukonen nauhoitti keskustelut, kirjoitti auki ja työsti aineiston luettavaan muotoon.

– Kompromisseja piti tehdä puhekieleen, mutta toki siellä lappeenrantalaisten miet ja siet vilahtelevat, Seppo kertoo.

Haastattelut tehtiin todella viime hetkellä. Kolme veteraania ehti saada oman osuutensa luettavakseen. Mutta kun kirja Viimeiset kertojat elokuussa ilmestyi, olivat kaikki jo mullan alla.

Kirjassa esitellään myös luutnantti Unto Lehtonen, lupaava runoilija, joka kaatui Manssilassa muutamaa kuukautta ennen sodan päättymistä. Lisäksi luodaan katsaus rykmentin kentälle jääneisiin sankarivainajiin.

– Siitä olen tyytyväinen, että nämäkin minulle tutuksi tulleet veteraanit, sodan ajan parikymppiset nuorukaiset, saivat kokea arvostuksensa nousun 80-luvulta asti.

Anneli Rajaniemi

Jutun lähdeaineistona ovat Seppo Maukosen antamat tiedot sekä lehdet Etelä-Saimaa ja Lappeenrannan Uutiset.

Seppo Maukonen

* On julkaissut sotaromaanin, kaksi lastenkirjaa ja ollut toimittamassa muistelmateoksia Lappeenrannan lyseosta.

* Senioriopettajan lukijoille Sepon kirjoitukset ovat tuttuja lehden sivuilta. Entinen luokanopettaja on hauskaasti kertonut lappeenrantalaisten eläkkeellä olevien opettajien puikkokerhon hyvän-
tekeväisyystempauksista.

Seppo Maukonen

Hei, me brainstormataan!

Maanantaina brainstormataan, tiistaina etsitään faktat ja haetaan insertit (pointtien on oltava kohdallaan), keskiviikkona tehdään draftit, torstaina poistuvat optiot ja iltapäivällä nauhoitetaan live-yleisön edessä noin viikon uutiset. Näin **Jukka Lindström** kertoi tiivistetysti ohjelmansa teosta ja podcasteista ennen kevään opintomatkoja Lontoon, Amsterdamiin ja Berliiniin katsomaan stand up -skeneä. A vot ja harasoo, totta joka sana.

Samalla tavalla syntyvät nämä kolumnit, jos osaisin käyttää oikeita käsitteitä. Opintomatkan tosin suuntautui vain Finlandia-talolle, missä pidettiin XLV Lakimiespäivät. Siellä brändättiin, vaikka **Jorma Uotinen** ilmoitti, ettei pidä taiteilijoiden brändäyksestä ja että huono on huonoa (toimittajan siistimä ilmaisu) Pariisissakin. Pointit esitti **Alexander Stubb** perinteiseen tapaansa. Oikeusministeri **Antti Häkkänen** pysyi faktoissa ja sai suuret suosionosoitukset esittäessään tuomioistuinviraston perustamista. Virasto vahvistaisi modernin oikeusvaltion vaatimuksia. Myös muita esiintyjiä tervehdittiin innostuneesti 1500 juristin voimin. Muut-taakohan Lakimiespäivät nimeään seuraavalla kerralla, kun sukupuoli-viittaukset pitää poistaa? Asiasta on jo liitossa keskusteltu.

Ehkä siis viimeisten Lakimiespäivien eläkkeistä kirjoittavalle (siis minulle) brainstormaavimman puheenvuoron käytti kyberturvallisuuden professori **Jarno Limnéll** Aalto-yliopistosta. Limnéll on yhdessä professori **Jari Rantapelkosen** kanssa analysoinut

tuoreessa kirjassaan nuorten pelkoja ja turvallisuuden tulevaisuutta. Yksi nuorten pelon aihe on sosiaaliturvamme kestävyys.

Limnéll ei puhunut eläkkeistä halaistua sanaa, mutta mielessäni yhdistin puheenvuoron syksyn aikana käytyyn keskusteluun eläkkeiden riittämisestä. Mainoskampanjassa esitetään kolmen kohdan turvallisuutta: pakene, piiloudu, hälytä apua. Tämä ei riitä, kun pitää kaivaa esiin tosiasiat, mihin nykynuoriso voisi eläkkeistä kirjoitettaessa uskoa. Emme saa elää totuudenjälkeisessä maailmassa, missä saa esittää eläkkeistä ihan mitä tahansa. Eläkepelottelulla on vahvat tekijänsä, vaikka eläkepommei on

Eläkepelottelulla on vahvat tekijänsä, vaikka eläkepommei on moneen kertaan uudistuksilla purettu.

moneen kertaan uudistuksilla purettu. Syksyn eläkemörön väläyttelyn aloitti talousnobelisti **Bengt Holmström** esittäessään maksussa olevien eläkkeiden leikkauksia. Kuka maksaa ja kenen eläkkeet, jäävätkö nuoret nuolemaan näppejään?

Mitä me voisimme tehdä, kun jatkuvasi nuorten turvallisuuden tunnetta heikennetään? Työelämän muutokset vaikuttavat varmasti työeläkkeiden kertymiseen. Valtiovarainministeriö ja Eläketurvakeskus seuraavat tilannetta ja ovat julkaisseet tutkimuslaitosten kanssa erilaisia vaihtoehtoja, joilla esimerkiksi eläkemaksujen riittämistä selvitetään. Eläkemaksut ovat sidoksissa palkkasummaan ja sillä on suuri merkitys, mutta eläkelupaukset on pidettävä. Sukupolvien välistä kuilua ei silti pidä kaivaa.

Toinen keskustelun aihe on ollut sukupuoliväriä. Naisten elinajan odote on pitempi kuin miesten, joten he nauttivat eläkettä pitempään kuin miehet. Tämä on tietysti tilastollinen tosiasia. Yksilötasolla tilannetta ei voi mitata. Jokainen meistä elää

Varatuomari Markku Lemmetty
markku.lemmetty@helsinki.fi

omaa elämäänsä. Tiedossa on lukuisia keinoja pidemmälle eläkeajalle, mutta yksi ratkaisu löytyi Limnéllin ja Rantapelkosen kirjasta. Pelkäävä yhteisö on lamaantunut ja varautunut, kirjoittavat tutkijat. Pelkäävän yhteisön tilalle pitäisi saada enemmän naurua.

Voisimmeko vaatia kansallisen nauruviraston ja nauruasiamiehen henkilön viran perustamista? Tänäänkin kannattaisi kyllä hieman vitsailla ja ihailla sitä, miten sittenkin hienossa maassa asumme. Vitsi, vitsi, mökötetään vaan rauhassa, eläke aika lyhenee ja eläkemenot pienevät.

Brainstormataan, mutta ei sittenkään twerkata*, kuten **Antti Tuisku** laulaa: "mun täytyy twerkkaa, jotta saisin fyrkkaa". Kysykää nuorisoltanne, mitä twerkkaaminen tarkoittaa. Työeläkkeemme on ansaittu ilman twerkkaamista, emmekä ole pyytämässä nuorten uhrautumista. Hyvän kaskun kertominen nuorisolle lisää myös kaikkien turvallisuutta. Voisimme tänään jättää kertomatta, mistä nyt kolottaa ja yllättäisimme nuorison yhdessä aivo-myrskuttämällä. Tutkittu on.

*Urbanin sanakirjan mukaan twerkkaus tarkoittaa ns. tanssiliikettä, joka tapahtuu kyykkyasennossa heiluttamalla takapuolta alas- ja ylöspäin.

Rehtori Nykäsen täysympyrä Tuomelan koulussa: Ekaluokan nassikasta modernin kou

Arjen sankari Arto Nykänen arvostaa sydämen sivistystä ja aitoja kohtaamisia. Vaativa ja monitahoinen rehtorin työura on takanapäin. Kouluympyröissä Nykänen muistetaan ennen kaikkea kouluturismin kohteeksi joutuneen Tuomelan koulun kapellimestarina.

Kevättalvella eläköityneen rehtori Arto Nykäsen mielen pohjalla lepää kirvelevä muistijälki ensimmäisestä koulupäivästä ja jäämisestä yksin autiolle pihalle.

Piha on yhä entisenkokoinen, rakennus samalla paikalla. Ollaan Hämeenlinnan Yhteiskoulun Tuomelan rakennuksessa, samassa, jossa Nykänen aloitti koulunkäyntinsä pienenä pellavapäänä.

– Näillä kohdin istuin pulpetissa ekaluokalla, Nykänen muistelee.

Nyt miehen ohimoilla on harmaata, vanha lapsuudenaikainen koulurakennus on purettu perustuksia ja kantavia rakenteita myöten ja luotu uudelleen Nykäsen maalaamien mielikuvien pohjalta, jotka perustuivat avoimiin oppimisympäristöihin ja tiimiohjaamiseen.

Sillä paikalla, missä Arto 1960-luvun alussa istui puupulpetissa, ykkösluokkalaiset opiskelevat nyt muun muassa vihertävissä kotaelementeissä.

Arto Nykäsen lapsuuskoulu on kokenut ennennäkemättömän mullistuksen ja sen seurauksena viime syksynä uteliainen vierailijoiden kouluturismiaallon. Nykänen itse on ollut uuden koulun promoottori ja henkinen arkkitehti.

Nykäsen päätyminen työ- ja asuinpaikkakierroksiltaan 2000-luvun alussa synnyinseudelleen ja myös oman entisen kansakoulunsa rehtoriksi oli sattuman kaupaa. Hämeenlinnan Yhteiskoulu oli tuolloin juuri peruskorjattu. Myöhemmin ilmenneet sisäilmaongelmat aloittivat kuitenkin alakoulun korjaushankkeen, jossa Tuomela rakennettiin yli yhdeksänkymmenprosenttisesti uudelleen.

Aluksi elettiin epävarmuudessa: peruskorjataan vai rakennetaan uusi koulu. Museovirasto tahtoi säilyttää 1950-luvun kouluarkkitehtuuria edustavan rakennuk-

sen. Vuoden miettimistauon jälkeen koulu päätettiin peruskorjata: purkaa alkutekijöihin, puhdistaa kantavat rakenteet ja rakentaa julkisivu entisenlaiseksi.

– Onnistuin käyttämään tuon byrokraattiseen jähkailuun kuluneen vuoden suunnittelun hyväksi, Nykänen kertoo.

Opettajakuntineen hän alkoi kehittää koulunuudistusta, joka lähtisi liikkeelle pedagogisista tarpeista. Nykänen hakeutui maan parhaiden oppimisympäristöasiantuntijoiden puheille. Yksi avainhenkilöistä oli Yliopistokiinteistöjen tutkimus- ja kehitystoiminnasta vastaava dosentti **Olli Niemi**, jolla oli hallussaan kansainvälisiä kokemuksia avoimista oppimisympäristöistä.

– Mitään vastaavaa miljöötä ei ollut toteutettu Suomessa eikä peruskoulussa. Oli uskaliaasta edes ajatella sellaista, Nykänen tunnustaa nyt jälkikäteen.

Palaset alkoivat kuitenkin loksahdella kohdalleen ja Nykäsen visionäärisistä ympyröistä ja kaavioista hioutui yhdessä henkilöstön kanssa yhteisiin pedagogisiin tavoitteisiin tähtäävä hanke.

– Seinät synnyttivät pedagogiikan. Strategiseksi keihäänkärjiksi hyväksyttiin ilmiö- ja tiimiohjaaminen sekä digitaalisuus. Sisustuksesta ja kalustuksesta otettiin irti kaikki mitä voitiin, kun avoimuuteen mentiin vanhan rakennuksen seinien ehdoilla. – Aikamoinen aivomyrskyhän siinä oli päällä jatkuvasti, Nykänen muistelee.

Eräänä aamuna Nykänen piirsi sanomalehden kulmaan perusratkaisun: yksi kerros kullekin ikäluokalle avointa oppimistilaa. Se merkitsi 250–300 m² kerrosta kohden. Henkilökunta asettui tukemaan Nykäsen visiota ja eri tahojen vakuuttelun jälkeen päästiin käytännön toimiin. Nykäsellä itsellään riitti työtä hankkeen johtamisessa moneen suuntaan: yliopistotutkimukseen, opettajien koulutukseen, henkilökunnan tiimityöskentelyyn, veso-päivien

organisointiin ja sisäisen kehittämistyön käynnistämiseen sähköisellä alustalla.

– Oli myös tuuria, että saimme arkkitehdiksi **Arne von Behmin**, joka kuunteli koulun väkeä, Nykänen sanoo ja kertoo, että on tavallista syrjäyttää käyttäjät ja pedagogiikka ja rakentaa kouluja kuin kerrostaloja.

Nykäsen mukaan uudistettu koulurakennus antaa enemmän mahdollisuuksia myös aitoihin kohtaamistilanteisiin.

– Oppilaat näkevät, miten aikuiset toimivat yhteistyössä. Se vaikuttaa myös lapsiin ja heidän tapaisiin toimia ja kunnioittaa toisia, Nykänen selittää.

Kodinomaisuuden tuntu onkin uusissa tiloissa silmiinpistävä. Nykänen, joka pitää vahvuutenaan vuorovaikutustaitoja, näkee koulun institutionaalisuuden haitanneen

Kuva: Jaakko Mäkelä

Rehtori ja koulu. Rehtori Arto Nykänen piipahti Tuomelan pihalla jutun tekoa varten.

lun luojaksi

Tuomelan koulun rehtorin tilojakin leimaa avoimuus. Arto Nykänen ehti käydä sohvilla useita neuvotteluja viimeisten työssäolokausiensa aikana.

Kota koulun sisällä.

Kuva: Ulla Lappalainen

kohtaamisia. Kaikkea on yritetty hänen mukaansa selvittää koneiston kautta: sovittelun, puhuttelun, keskustelun ja niin edelleen.

– Perheissä taas toimii anteeksiantamisen idea. Kun on keskusteltu, pyydetty ja saatu anteeksi, tapausta ei enää muistella. Koulussa vanhoista ”synneistä” on vaikea päästä eroon ja jokin hölmöys voi leimata nuoren pitkäksi aikaa.

Ihan tyhjästä uusi valtakunnallista ja kansainvälistä huomiota herättänyt koulu ei syntynyt. Aiemmat elämän- ja työkokemukset ovat rakentaneet myös Arto Nykäsen ja hänen opettajatiiminsä ajattelua. Vielä eläkeiän kynnyksellä Nykänen sai paahtaa sata lasissa toteuttaakseen visionsa, ja siitä hän on tyytyväinen.

Nykänen vertaa kouluprojektia taide-teoksen syntyyn ja sanoo, ettei taiteilijakaan palaa enää jälkikäteen teokseensa.

– Luomistyö on tehty. Kun on nähnyt, että koulu myös toimii, voi jättää työn muille levollisin mielin ja jäädä odottamaan uusia eteen aukeavia haasteita.

Nykäsen kaltaiset arjen sankarit ovat pitäneet ja pitävät maamme kehityksen siivillä.

Pellavapäisen nassikka Nykäsen tulevasta elämäntyöstä ei kenelläkään ollut

1960-luvulla aavistusta. Tuskin opettajat **Lunnikivi** tai **Mustonen** osasivat kuvitella, että etupenkin pieni poika hajottaisi 2010-luvulla koko koulun atomeiksi ja rakentaisi sen entistä ehommaksi sisältä ja ulkoa – ihan vain rakkaudesta Tuomelaan ja Hämeenlinnaan.

Ulla Lappalainen, teksti

Kuva: Arto Nykäsen kotitarkista

Tokaluokkalainen Arto Nykänen pulpetissaan vuonna 1964 ei aavistanut, että rakennuttaisi 2010-luvulla kouluun pulpetitoman oppimisympäristön.

Kuva: Ulla Lappalainen

Toiminnallisuuteen löytyy välineitä.

Arto Nykänen

s. 1957 Hämeenlinnassa
toiminut opettajana, koulusuunnittelijana ja rehtorina mm. Turussa, Hyvinkäällä ja Hämeenlinnassa
eläkkeelle 1.3. 2017

Harrastukset:

tennis, vapaaehtoinen maanpuolustustyö

Itsenäisyys:

Nykyisin on vaikea ymmärtää, mikä hinta sodassa ja kotirintamalla jouduttiin maksamaan itsenäisyydestä. Ihmisiä yhdisti tuolloin yhteinen unelma vapaudesta. Suomalaisen ei tarvitse olla kaikessa parhaita, ollaan armollisia ja hyväksytään itsemme sellaisina kuin olemme.

Suomi Finland 100

Länsi-Pohjan senioriopettajien yhdistys ryhtyi lapiohommiin ja istutti Tulevaisuuden kuusen 21.9. Tornioon, Kulttuurikartanon pihapiiriin 100-vuotiaan Suomen kunniaksi. Istuttamisessa heitä auttoivat Tornion seminaarin koulun 1. luokkala-
laiset.

Länsi-Pohjan senioriopettajat istuttivat Tulevaisuuden kuusen

Kuva: Hilikka Teerijoki

Pieksämäkeläisten Tulevaisuuden kuusi

Pieksämäen senioriopettajien hallitus istutti 27.9. Tulevaisuuden kuusen Suomen Itsenäisyyden 100-vuotis juhluvuoden kunniaksi Kulttuurikeskus Poleenin puistoon. Kuvassa ovat vasemmalta yhdistyksen sihteeri Kaisa Hänninen, varainhoitaja Juhani Pakarinen, puheenjohtaja Pekka Teerijoki sekä jäsenet Terttu Soininen ja Kaija Haukilehto.

Lohjalle juhlatammi

Länsi-Uudenmaan senioriopettajien yhdistys istutti 7.9. Anttilan koulun pihalle satavuotiaan Suomen kunniaksi juhlatammen. Otso Kahila ja Olli Laine saivat kunnian lapioida multaa tammen juurelle. Yhdistyksen puheenjohtaja Harry Myllymäki kertoi, että tammen vierelle tulee ensi keväänä kalkkikivilohkare ja metallilaatta kertomaan jälkipolvillekin, miksi puu on istutettu. Tilaisuuteen osallistunut kaupunginjohtaja Mika Sivula sanoi, että opettajat olivat sata vuotta sitten kylvämässä oppilaiden mieliin ajatusta itsenäisestä Suomesta. Paikalla oli runsaasti yhdistyksen väkeä ja koulun oppilaita.

Hyviä unia!

Mikael Rajaniemi

Katri Hamunen
LT, anestesiologian erikoislääkäri

Hyvä uni on tärkeä asia. Unesta ihminen saa fyysistä lepoa ja elimistön voimat palautuvat päivän aktiivisuuden jälkeen. Riittävä uni on tarpeen vastustuskyvyn ylläpitämiseksi, painonhallinnassa sekä stressin lievittämiseksi. Uni on myös mielen lepoa. Unen aikana aivot käsittelevät tunteita, painavat mieleen opittuja asioita ja poistavat tarpeetonta tietoa.

Unen tarve ja unirytmii ovat yksilöllisiä. Ohimenevästä unettomuudesta kärsii moni meistä jossain elämänvaiheessa. Iän myötä uniongelmat lisääntyvät. Eläkeikäisistä jopa puolet kärsii joskus unettomuudesta. Normaali ikääntyminen muuttaa unta, unirytmii aikaistuu eli uni tulee aikaisemmin ja myös heräämme aikaisemmin. Uni on usein pinnallisempaa, heräämme useammin ja unet lyhenevät aiempaan verrattuna.

Unettomuutta on monenlaista. Jonkun voi olla vaikea nukahtaa, joku heräilee kesken yön tai herää liian aikaisin. Unen laatua heikentävät mm. oma tai toisen kuorsaaminen, uniapnea, tupakointi ja alkoholi. Joskus unettomuus voi johtaa noidankehään, jossa huoli ja ahdistus huonosta nukkumisesta jatkaa ongelmaa.

Unettomuuden hoito on aina ensisijaisesti muuta kuin unilääkettä. Terveet elämäntavat tukevat hyvää unta. Päiväsaikaisen aktiivisuuden, työn tai muiden tehtävien sekä virkistävien ja hauskojen asioiden tasapainottaminen auttaa stressin hallinnassa ja tukee nukkumista. Liikunta edesauttaa nukahtamista ja lisää syvän unen määrää. Rauhallinen iltakävely tai venyttely on hyvää, kun taas rankkaa liikuntaa ei suositella illalla muutamaan tuntiin ennen nukkumaan menoa, koska se aktivoi elimistöä ja viivästyttää nukahtamista.

Kevyt iltapala saa elimistön rauhoittumaan. Valkuaisaineiden rakennusosiin kuuluva tryptofaani on unta edistävien se-

rotoniinin ja melatoniinin esiaste. Tryptofaania on mm. maidossa, kanan- ja kalkkunan lihassa, kananmunissa, pähkinöissä, manteleissa, linsseissä sekä seesamin- ja auringonkukan siemenissä. Unen kannalta edullinen iltapala sisältää jotain edellä mainituista ruoka-ainesta ja hiilihydraatteja. Kofeiinipitoiset juomat (kahvi, tumma tee, kolajuomat), raskas, rasvainen tai mausteinen ruoka voivat häiritä nukahtamista tai unta.

Saat unen päästä helpommin kiinni, jos sinulla on säännölliset nukkumaanmeno- ja heräämisajat, rauhoitat illan ohjelmasi ja pidät kiinni iltarutiineistasi sekä rajoitat tai vältät iltapäivänokosia. Hiljainen ja viileä makuuhuone, mukava vuode sekä vuoteen varaaminen vain nukkumiseen auttavat nukahtamista. Uniongelmaisen perussääntö on, että jos et saa unta kohtuullisessa ajassa, nouse ylös ja tee jotain rauhallista kunnes tunnet itsesi väsyneeksi. Mene sitten uudelleen sänkyyn. Jos et vielääkään saa unta, toista tämä uudelleen kunnes nukahdat. Erilaiset rentoutumistekniikat, tietoisuusharjoitukset ja kognitiiviset menetelmät voivat auttaa unettomuuden hoidossa. Lisää tietoa unettomuuden omahoidosta löydät esimerkiksi www.mielenterveystalo -> Unettomuuden omahoito.

Lääkärin puoleen kannattaa kääntyä, jos unettomuus jatkuu pitkään. Unettomuutta aiheuttavia hoidettavia syitä voivat olla esimerkiksi kipu, närästys, levottomat jalat tai tietyt lääkkeet. Unilääkkeet saattavat tuntua helpolta ratkaisulta. Joskus näin voi tilapäisesti ollakin. Pidempään käytettyinä unilääkkeet muuttavat unen rakennetta huonompaan suuntaan, lääkkeiden teho heikkenee ja niihin kehittyy riippuvuutta. Lääkkeet voivat aiheuttaa tokkuraisen olon seuraavana aamuna, heikentää muistia ja tarkkaavaisuutta sekä lisätä kaatumis- ja onnettomuusriskiä. Neuvottele lääkärin kanssa unilääkkeen turvallisesta käytöstä.

Peuralan koulussa pimpparauta

Kansakoulunopettajapariskunta Inkeri (o.s. Teppo) ja Lasse Peltonen ovat todellisia vanhan ajan kansankynttilöitä, jotka jaksoivat opetustyönsä lisäksi kehittää kouluaan ja kyläänsä. Director musices Lasse Peltonen tunnetaan Etelä-Pohjanmaalla musiikkikasvatuksen edistäjänä. Hänen perustamansa Peuralan pelimannit -yhtye voitti palkintoja muun muassa lukuisilla Koulun suurjuhlilla ja julkaisi useita ääni- ja kuvatallenteita.

Kuva: Raimo Hautanen

Inkeri ja Lasse Peltonen viettävät eläkevuosiaan Ilmajoen Kyrönjoen rannalla sijaitsevassa kodissaan.

Lasse Peltonen tuli Ilmajoen Peuralan koululle opettajaksi vuonna 1954, vain 23-vuotiaana valmistuttuaan opettajaksi Rauman seminaarista. Inkeri-puoliso sai paperit vuotta myöhemmin Tornion seminaarista.

Lasse sai opetettavakseen yhdistetyn 3–4-luokan, jossa oli 43 oppilasta. Nykyisin tuollainen oppilasmäärä ei onneksi ole mahdollinen yhdessä luokassa.

–Vaasalainen liikemies **Leevi Kauppi** perusti lakeuden väelle suunnatun joululehden, jonka tilausmyyjiksi houkuteltiin koululaisia. Saatuaan luvan vanhemmiltaan

luokkani keräsi niin paljon lehden tilauksia, että he voittivat kaikki muut maakunnan koulut. Sama toistui seuraavana vuonna, Lasse kertoo.

Peuralan kylässä oli tuolloin vankka painiharrastus. Lasse harkitsi aluksi ostavansa palkintorahoilla koulun ja kylän käyttöön painimaton. Matto oli kallis, eivätkä palkintorahat siihen riittäisi. Ja missä moista molskia säilytettäisiin?

–Koulusoittimet mahtuvat pienempään tilaan. Ostin nokkahuiluja, kellopelejä, ksylofoneja, kastanjetteja ja pimpparautoja, Lasse muistelee.

Peuralan koulun musiikinopetuksesta ja musiikkikerhoista käynnistyi vuosikymmeniä kestänyt tavoitteellinen musiikinopetus. Peuralan kansakoulun nokkahuiluyhtye ja koulusoitinyhtye voittivat opettajayhdistyspiirin karsinnoissa edustuspaikat vuoden 1960 valtakunnallisiin Koulun suurjuhlisiin.

OPETTAJA JA OPPILAAT VIULUNSOITON OPPIIN

–Kortesjärveläisestä musiikkisuvusta lähtöisin olevan Inkeri-vaimoni osti minulle joululahjaksi viulun. Niin Peuralan koululaiset kuin heidän opettajansakin aloittivat yhdessä viulunsoiton opiskelun. Omalla kohdallani opiskelu jatkuu yhä, Lasse Peltonen kertoo.

Inkeri Peltonen kertoo opettaneensa nuotinluvun jo eka- ja tokaluokkalaisille. Lasse kävi Inkerin kerhotunneilla "metsätämässä kykyä" eli poimimassa lupaavat soittajat jatko-opintoihin.

Inkerin ilmaisukasvatukseen kuului musiikin lisäksi myös teatteri. Inkeri opetti uskonnonläksytkin näytellen. Peltosten opista näyttämölle on noussut ainakin kansallisteatterin näyttelijä **Timo Tuominen**.

"Timo teki minusta onnistunutta parodiaa koulussa tekemässämme kuunnelmassa, Lasse nauraa.

Lasse opetti myös Ilmajoen Yhteiskoulussa musiikkia vuosina 1960–75. Siellä hän aloitti viulunsoiton opetuksen ja perusti Yhteiskoulun pelimannit-yhtyeen. Myöhemmin yhteiskoulun ja Peuralan koulun pelimannit yhdistyivät Peuralan pelimanneiksi. Nuoremmista soittajista tuli Peuralan pikkupelimanneja, jotka usein säestivät musiikkikerhon kuoroa.

"Peuralan pelimannit esiintyivät Kautisen kansanmusiikkijuhlilla ensimmäisen

Kuva: Raimo Hautanen

Kyröön laivalaulu soi kauniisti Inkeri ja Lasse Peltosen esittämänä.

syrjäytti painimaton

kerran vuonna 1969. Kansanmusiikki alkoi saada 1970-luvulta lähtien tilaa maamme musiikkikentässä. Uusia yhtyeitä syntyi. Peuralan pelimannien pieni kokoonpano sai nasevan nimen Rinta-Nahkaluoman pelimannit, Lasse muistelee.

PEURALAN PELIMANNEISTA MUSIIKIN AMMATTILAISIA

Peuralan pelimannit on toiminut kymmenien musiikin ammattilaisten kasvualustana. Suuresta lapsijoukosta on tullut sinfoniaor-

Peltosten kotialbumi, kuvan muokkaus Olavi Yli-Vainio.

Inkeri Peltonen, omaa sukua Teppo sai kansakoulunopettajan paperit Tornion seminaarista vuonna 1955.

Kuva Peltosten kotialbumi, kuvan muokkaus Olavi Yli-Vainio.

Kuva Peltosten kotialbumi, kuvan muokkaus Olavi Yli-Vainio.

Pianonsoitto kuului Lassen harrastuksiin jo Rauman seminaarin aikoina.

kesterin konserttimestareita, äänenjohtajia, soittajia, musiikin lehtoreita ja musiikkiopistojen opettajia. Muutama oopperalaulajakin on joukosta kasvanut. Peuralan pelimannien musiikista on julkaistu kolme albumia.

Myös Peltosten jälkikasvu on menestynyt musiikkimaailmassa. Poika **Jussi Peltonen** soittaa selloa Seinäjoen kaupunginorkesterissa. Hänen poikansa **Samuli Peltonen** opettaa sellonsoittoa Metropolia-ammattikorkeakoulussa ja Sibelius-Akatemiassa. Samuli Peltonen voitti kansainvälisen Krzysztof Penderecki -sellokilpailun vuonna 2008. Samulin sisar **Anne-Mari** on pianisti ja opettaa Porvoonseudun musiikkiopistossa.

Director musices -arvonimellä vuonna 1984 palkittu Lasse Peltonen jätti Peuralan pelimannien johtamisen vuonna 2008, 40 menestyksekkään vuoden jälkeen. Mutta edelleen instrumentit soivat Peltosen iäkään pariskunnan osaavissa käsissä.

Haastattelutilanteessa pyydän Inkeriä ja Lassea ottamaan soittimet esille. Inkerin sormet asettuvat luontevasti matkaharmonin koskettimille. Lasse ottaa käsiinsä viulun. Ilmoille kajahtavat ensin *Kyröön laivalalssi* ja sitten kansansoittaja Matti Haudanmaan *Mutkankiverä*. Kauniissa Kyrönjoen maisemassa sijaitseva kulttuurikoti täyttyy hetkeksi kipakoista sävelistä.

Raimo Hautanen

Kirjoittaja on Seinäjoella vaikuttava rehtori emeritus

Peuralan pelimannit saivat alkunsa koulun musiikkikerhosta.

Pysytään pystyssä!

Liukkaat kelit ovat taas tuloillaan syksyn myötä. Tasapainon merkitystä ei voi liikaa korostaa onnettomuuksien välttämiseksi. Etenkin ikääntyvillä esiintyy tasapainohäiriöitä jo pelkästään lihaksien heikentymisen myötä. Suomessa joka kolmas 65 vuotta täyttänyt ja joka toinen 80 vuotta täyttänyt henkilö kaatuu vuosittain.

Tehokkaita kaatumisen ehkäisytömiä ovat:

- tasapainokyvyn ja lihaskunnon harjoittaminen
- liikkumis- ja toimintakyvyn ylläpitäminen
- hyvän terveydentilan ylläpitäminen
- sopiva ja riittävä ravinto sekä riittävä nesteiden nauttiminen
- mahdollisimman hyvästä näkökyvystä ja kuulosta huolehtiminen
- tarvittavien turva- ja apuvälineiden käyttö
- ympäristöön liittyvien vaaranpaikkojen välttäminen

Hyviä tasapainoharjoitteita ja ohjeita kaatumisen ehkäisyyn löytyy paljon internetistä muun muassa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen sivuilta www.thl.fi.

Muista, että kaikki liikunta, myös arkiliikunta edesauttaa toimintakyvyn säilymistä!

Jani Kangasniemi

Koululiikuntaliitto
Liikuntakoordinaattori

Kuva: Matton

Uudistetaanpa taas!

Joku meistä on varmasti lukiolaisen vanhempi tai isovanhempi, kummi tai muuten läheinen. No, nyt lukiolaisellamme on – mikäli hän opiskelee jossakin viidestäkymmenestä kokeilulukiostamme – mahdollisuus valita kahdesta "korista": toisessa ovat biologia, maantiede, fysiikka, kemia ja terveystieto. Toisessa taas filosofia, psykologia, historia, yhteiskuntaoppi ja uskonto/elämäkatsomustieto.

Jotkut lukion rehtorit ovat olleet sitä mieltä, että "näihin pärekoreihin emme kajoa!" Kokeiluunhan ei suinkaan ollut pakko osallistua. Monikaan ei olisi uskonut, että Suomessa tulee aika, jolloin oppilaan ei tarvitse tietää historiasta mitään, historiaahan ei ole pakko korivalinnasta riippuen opiskella lukiossa päivääkään! Jo Paasikivi sanoi, että kansalla, joka ei tunne historiaansa, ei ole tulevaisuutta. Onneksi me olemme sentään historiaakin opettaneet.

Lukion yleissivistävä tehtävä alkaa pikkuhiljaa valua maan rakoon. Opetusministeriön mielestä se, että on käynyt peruskoulun, takaa riittävän yleissivistyksen. Kokemuksen tuomalla varmuudella voin sanoa, että ei tuo! Juuri lukiolaki on ollut se tuki ja turva, joka on taannut ainakin sille 50 prosentille ikäluokasta, joka käy lukion, jonkinlaisen yleissivistyksen. Ammatillisissa oppilaitoksissa yleissivistyksen jakaminen on kuin "ohuen ohut kinkkuleike".

Mielenkiintoista, eikö totta! Parhailaan tutkitaan mahdollisuutta, joka myös mullistaisi lukion ja ylioppilaskirjoitusten olemusta: nykyinen kahtena päivänä kuusi tuntia kestävä äidinkielen koe supistettaisiin yhden päivän neljän tunnin kokeeksi! Toivotaan, että sellaista päätöstä ei tule. Mutta jo pelkkä esitysikin kertoo, että lukio on kuin fläppitaulu, johon jokainen kouluviranomainen haluaa kirjoittaa nimensä. Mitäpä olisi ura ilman nimeä historiassa! Hyvässä tai pahassa!

Muuten, syy tuohon edelliseen yhteensä kahdentoista tunnin supistamisessa kolmannekseen oli lausuntojen

mukaan se, että abiturientit stressaantuvat liiaksi pitkissä kokeissa! Entä stressaantuu-ko kokelas neljässä tunnissa jos kokee, että aika ei riitä? Pidemmistä kokeista sai sentään lähteä neljän tunnin jälkeen ainakin minun aikamani.

On toisaalta hauskaa, että senioriopettajien ei tarvitse näiden asioiden vuoksi ärhennellä, ei kiroilla eikä heitellä astioita. Aina on mahdollisuus pelata golfia (vallankin nykyisin kun jouluaatot ovat juhannusaattoja lämpimämpiä), tennistä, käydä kävelylenkillä, lukea piiiitkäään aamun lehteä kahvin maustamana ja antaa Opetushallituksen ja -ministeriön raapustella nimiään kaikenlaisten uutuuksien alle!

Jotenkin vain taitaa olla niin, että opettaja on aina opettaja. Juttu on vähän niin kuin laulussa vanhoista tukkijätkistä: "Nyt ei ne nuoret, nyt ei ne nuoret, pysy es lautallakaan"! Niinpä, vaikka usein sentään pysyvätkin!

Juhani Vahtokari

juhani.vahtokari@kolumbus.fi

Kirjoittaja on rehtori emeritus ja hän on toiminut koulumaailmassa monissa tehtävissä.

Perinneveneisiin tutustumassa

Uutisia alueilta

Mikkeliläiset opetusalan seniorit tutustuivat perinneveneisiin ja soutu sujui sopuisaan tahtiin.

Mikkelin tienoilla on toiminut vuodesta 2001 alkaen yhdistys nimeltä Savon Perinnepurjehtijat ry (SPP). Yhdistys järjestää sisävesien perinnematkailua ympäristötiedon hengessä. Liikuntamuotoina ovat melonta, sauvonta, soutu ja purjehdus. Yhdistys tekee kotiseuturetkinä koulupurjehduksia, erilaisia yleisö- ja yhdistyspurjehduksia sekä kaukoretkistä mainittakoon Purjehdus halki Suomenniemen ja poikki Fennoskandian. Yhdistys rakentaa perinneveneitä sekä järjestää luentoja ja näyttelyitä. Esimerkiksi Mikkelipuistoon on koottu näytille useita perinnevenetyyppejä.

Perinnepurjehtijoiden yhdistys kutsui Mikkelin seudun Opetusalan Seniorien, MOS:n hallituksen tutustumaan perinneveneisiin. Kutsu otettiin mielihyvin vastaan. Mikkelipuistoon kokoontui kahdeksan yhdistyksen jäsentä viime heinäkuun lopulla. SPP:n puheenjohtaja **Unto Marttinen** kertoi aluksi perinneveneiden historiasta ja yhdistyksen toiminnan nykypäivästä.

Kukaan meistä ei ollut ennen istunut perinneveneessä, joten odottavin mielin pukeuduimme pelastusliiveihin ja kapusimme veneeseen Mikkelipuiston laiturista.

Mielenkiintoinen yksityiskohta veneen rakenteesta olivat avonaiset hankaimet. Vain köysilenkki oli varmistamassa, ettei kenties kädestä livennyt airo molskahtanut Saimaaseen. Puheenjohtaja Marttisen pitäessä perää ja Sulkavan souduistakin kokemusta hakeneen jäsenen, **Seppo Anttalaisen** vastatessa tahtiairosta, kah-

deksan MOS:n soutajien miehistö hoiteli soutuhommat yllättävän vähin sekoiluin sopuisassa tahdissa.

Rivakasti alitettiin Kirkonvarkauden silta ja käytiin kääntymässä Annilanrannan tienoilla asuntomessualueen kupeessa. Matkaa taitettiin kaikkiaan kolmisen kilometriä. Soutusää oli mitä mainioin ja niinpä retki sujuikin oikein jouheasti.

Kokemus oli koko MOS:n venekunnan

mielestä miellyttävä. Saimme samalla kerran arvokasta tietoa perinneveneistä, rai-kasta järvi-ilmaa, sopivan letkeää kuntoilua mainiossa seurassa ja vielä Saimaalta päin näkymiä Mikkelin erinomaisesti onnistuneista asuntomessuista.

MOS kiittää Savon Perinnepurjehtijoita kutsusta!

Raimo Seppänen & Sirpa Nuutinen, teksti ja kuvat

Savon Perinnepurjehtijoiden puheenjohtaja Unto Marttinen (kuvassa 3. vasemmalta) kertoi perinneveneiden historiasta Mikkelin seudun Opetusalan Senioreille.

Soudettiin kirkkovarkauden sillan ali.

Avohankaimissa on köysilenkki varmistamena.

*Currybroilerikeitto on helppo ja nopea valmis-
taa. Keitto sopii
hyvin viileään
syyspäivään. Se
on maukasta ja
ruokaisaa.*

*Mennyt kesä
oli kylmä ja sa-
teinen. Marjat ja
omenat kypsyi-
vät monta viik-*

*koa myöhässä. Sienisato korvasi vähän tilan-
netta, siksi taas Sienipiirakan ohje.*

*Pihapuidemme omenat ovat vielä ihan kovia
ja siemenet aivan valkoisia, mutta omena-vok-
kiin ne sopivat erinomaisesti vakuuttaa seniori-
kokki.*

Riitta Ristola

Vokatut omenat ja mantelikerma 4 annosta

500 g kiinteitä omenoita
2 rkl voita
1–2 rkl sokeria
0,5 tl kanelia
0,5 tl inkivääriä
1,5 dl puolukoita
(tuoreita tai pakaste)

Mantelikerma

1 tlk (2 dl) vispikermää
0,5 dl mantelijauhetta
1 tl vanilliinisokeria

1. Pese ja lohko omenat. Poista kannat ja siemenkodat.
2. Sulata voi pannulla. Lisää sokeri, kaneli ja inkivääri.

Kääntelee omenalohkoja seoksessa pannulla noin 5 minuuttia, kunnes omenat hieman pehmenevät. Säätelä sokerin määrää omenien happamuuden mukaan.

3. Annostele vokatut omenat tarjolle lasihin tai jälkiruokakulhoihin. Ripottele kohmeisia puolukoita omenoiden joukkoon. Jätä muutama puolukka koristeeksi.

4. Vatkaa kerma löysäksi vaahdoksi, mausta mantelijauheella ja vanilliinisokerilla. Nosta kermavaahto hunnuksi omenoiden päälle ja koristele puolukoilla. Tarjoa jälkiruoka.

Sienipiirakka

Pohja:

150 g voita
3 dl vehnä jauhoja
1,5 dl juustoraastetta
0,5 dl maitoa

Täyte:

1 l tuoreita kantarelleja tai
suppilovahveroita
(käy myös pakastetut)
vähän voita tai öljyä sienien
freesaamiseen (kuullottamiseen)
1 chili
1 sipuli
100–150 g kirsikkatomaatteja
1 dl juustoraastetta
hieman juustoraastetta myös
pinnalle

Munamaito:

1 dl ruokakermaa
1 dl pippuriruokakermaa
2 munaa
suolaa
mustapippuria

Currybroilerikeitto

8 dl vettä
1,5 kanaliemikuutiota
1 ps (500 g) peruna-sipulisekoitusta (pakaste)
1 ps (250 g) keittovihanneksia (pakaste)
1 rs (300–400 g) marinoimattomia broilerinfileesuikaleita
1 tl currya
1 tl rakuunaa
mustapippuria
100 g Koskenlaskija-juustoa
persiljaa

Lisää kattilaan kiehuvaan veteen kanaliemikuutiot, jäiset peruna-sipulisuikaleet ja keittovihannekset. Paloittele broilerisuikaleet saksilla pieniksi kuutioiksi ja lisää kuutiot vähitellen keittoon, kun se on alkanut kiehua. Keitto saa kiehua hiljalleen noin 8 minuuttia. Lisää keittoon sulatejuusto nokareina. Mausta currylla, rakuunalla ja mustapippurilla. Keitto on valmista, kun juusto on sulanut. Ripottele vielä pinnalle persiljaa.

Kuva: Matton

Hätä kädessä

Pekka Varismäki

Kävin eräänä päivänä Seinäjoella Lehtisen tavaratalossa ostoksilla. Muiden asioiden ohessa ilmoitti muuan tunnettu sisäinen ääni, että olisi syytä käydä hienosti sanottuna pikku asialla. Suorasukaisempi ilmaisu alkaa, kuten tunnettua, k-kirjaimella.

Eipä hätää. Kuten Seinäjoen talousalueella tiedetään, on asianomainen kammari tässä marketissa pitkän kaupakäytävän ääripäässä. Varovasti askeltaen ehdin ajoissa ovelle. Miesten WC:n ovesta ilmoitettiin tylästi, että asiointi maksaa euron. Eipä hätää, minulla oli euron kolikko. Se piti pudottaa lukkolaitteen rahakoloon. Pudotin. Silloin hyvä onneni loppui. Kun painoin ovenkahvasta, niin ei tapahtunut mitään. Toki raha putosi johonkin, mutta ovi pysyi kiinni.

Palasin takaisin Lehtisen ystävälliselle lihatiskille ja kerroin huoleni. Sain kuulla, että WC:n toiminta ei ole heidän vastuullaan, vaan jossain muualla. Paikalle sattui itse Lehtisen marketpäällikkö Mikael Luotola. Hän on aivan harvinaisen hyväntahtoinen ja auttamaan tottunut henkilö. Hän vei minut siihen kauppakeskuksen liikkeeseen, jossa oli avainten haltija. Tämä ei kuitenkaan osannut auttaa. Tietävämpi henkilö saattoi olla vuorotteluvapaalla, josta salaperäisestä ilmaisusta en kuitenkaan koskaan ole ollut täysin jyvällä.

Tiedustelin, voisinko saada takaisin sijoittamani pääoman. Sain euron takaisin. Lyhytaikainen laina oli niin pieni, etten vaatinut korkoa.

Sain myös koko porukalta ohjeita, että jospa menisin vaivihkaa naisten vessaan. Kauhistuini! Sieluni silmillä näin lehtiotsikoita: Tirkistelijä tunkeutui naisten vessaan Seinäjoella!!! En uskaltanut kokeilla.

Onneksi huomasin, että tässä hälinässä asianomainen sisäinen täysi säiliöni oli rauhoittunut. Luultavasti säikähäntänyt ja masentunut. Lähdin ajamaan kotiin Ylistaroon.

Matkalla ajattelin vain kuivia asioita, kuten vanhaa halkopinoa ja sen lisäksi pääministerin haastattelutuntia. Yritin miettiä myös, miltä näyttäisi auton ikkunasta pohjalaislakeus, jos se äkkiä muuttuisi Saharan hiekka-aavikoksi. Mutta tässä ajatus karkasi väkisinkin lauluun Aavan meren tuolla puolen, jolloin mielikuvissani meri alkoi kovasti myrskytä ja täydellinen katastrofi oli pelottavan lähellä. Kiusalliselta tuntui myös erään talon pihamaalla narulla kuivumassa hulmuava pyykki. Pelastuin onneksi ajattelemalla näkkileipää, jonka olin saanut asevelvollisuutta suorittaessani marssitauolla nautittavaksi.

Tulin onnellisesti kotipihalle. Varovasti ja hitaasti avasin ulko-oven ja sitten myös sen pikkuoven, jonka takana kuulemma presidenttikin on yksin. Kaikki meni hyvin. Toimituksen kestäessä hyräilin kiitollisena mielessäni marssia: Hurraa, nyt komppania kotiamme kohti, hoi laari laari laa...

Olen onnellinen siitä, että vaikka tämä ei nyt olekaan perinteinen satu, niin siinä on kuitenkin loppu hyvin. Siihen vedoten kaikki on hyvin. Hyvä lukijani. Opimmeko jotain tästä?

En tiedä.

Pekka Varismäki
Ylistaro

Sotamarsalkkojen muistopylväät vierekkäin

Puolassa ulaanimuseon pihalla on marsalkka Mannerheimin muistopylväs marsalkka Pilsudskin muistopylvään vieressä.

Senioriopettaja-lehden Puolaan tehdyn marsalkka Mannerheimin syntymän 150-juhlavuosimatkan osallistujat pääsivät Minsk Mazowieckin ulaanimuseon pihamaalla ennakoimaan historiallista tilaisuutta. Itsenäisen Puolan ensimmäisen valtionpäämiehen, sotamarsalkka **Jósef Klemens Pilsudskin** muistopylvään viereen tulee virallisesti 8.11. Suomen Marsalkka **Carl Gustaf Emil Mannerheimille** vastaava, saman taiteilijan työ. Ryhmän sepele laskettiin pylväälle.

Pitkät kahvipöydät olivat täynnä herkuja, juhlaväessä Suomen suurlähettilästä ja paikallista kutsuvierasväkeä, turistijoukkoa omalla lauluryhmällä ja koululaiskuoroa ohjelmallaan, valtioliput tilaisuutta juhlistaen. Ulaanimuseon johtajan puheessa tähdennettiin Mannerheimin tärkeyttä ja tunnettavuutta tämänkin päivän Puolassa.

Puolan matkojen erikoistuntijan ja Varsovassa Suomen suurlähetystössä ensi esityksensä saaneen Mannerheim-valokuva näyttelyn laatija **Jukka Soisalon-Soininen** sekä tietokirjailija, Mannerheim-asiantuntija **Robert Brantbergin** vetämät päivät toivat esillä historian kohokohtia ja palatsien sekä museoiden nähtävyyksiä. Hämmästy-

tävinä oli kuitenkin kaikkialla esillä ollut puolalaisten Mannerheim-innostus.

Mannerheim oli koulupoikana erotettu niin Böökin lukiosta kuin Haminan kadettikoulustakin, mutta kreivin arvolla ja ylioppilaana valittiin Pietariin Nikolajevin keisarikilliseen ratsuväkikouluun. Ratsastajana hän pääsi valitsemaan ja ostamaan ratsuhevosia Venäjältä ja Euroopasta. Puola tunnettiin jo tuolloin hevosistaan. Neljä vuotta kestäneen Aasian tutkimusmatkansa jälkeen Mannerheim palasi 1909 Puolaan 13. Vladimirin ulaanirykmentin komentajaksi. Ratsastus toi yhteyksiä paikallisväestöön.

Matkanjohtaja Jukka Soisalon-Soinisen ja Brantbergin värikkäät kertomukset aidoilla tapahtumapaikoilla saivat mielikuvitukset heräämään niin ruhtinatar Lubomirskasta kuin Dermalowiczin palatsin ylelliset puitteet eliitin juhlista. Bliklen 150-vuotiaassa ravintola-kahvilassa Mannerheimin muotokuva oli näyttävästi esillä. Zamoyskien Kozłówka-palatsin kahviossa nautitut kahvit ja kakut pääsivät nauttimaan samoista tunnelmista, mitä ulaaniupseeri oli aikanaan ympärillään nähnyt.

Matka huipentui Krakovaan, missä tehokkaat puolustusjärjestelmät olivat esittäneet Mannerheimin etenemisen kau-

Mannerheim saa virallisesti 8.11. oman muistopylvään Minsk Mazowieckissä Ulaanimuseon pihamaalle.

punktiin 1914–1915 vaihteessa. Käyntikohteenä oli myös naapurin Niepolomicen kaupunki. Kameroihin ikuistettiin hautoja, joissa lepäsi I maailmansodassa kaatuneita venäläisiä, itävaltalaisia ja puolalaisia sotilaita. Luostarin seinässä olevia Itävallan tykistön räjähtämättömiä ammuksia epäiltiin aidosti lentäneiksi. Lounas Kasimir Suuren metsästyslinnassa sai lisää kiehtovuutta Juhana Herttuan puolison Katariina Jagellonican kotilinnana.

Kari-Veli Lehtonen

Jukka Soisalon-Soininen (valkotukk.) toimi matkanjohtajan tehtävien lisäksi puolaa osaavana tulkkina.

Marsalkka Mannerheim Puolassa 1889–1919 -näyttely

Suomi 100 -juhlavuoteen valmistuneen näyttelyn laati **Jukka Soisalon-Soininen**. Puoliso, dokumentaristi **Anna Kulicka-Soisalon-Soininen** teki näyttelystä videoclipin Varsovan liikennelaitoksen 5000 näyttötaululle. Virallinen avaus oli Suomen suurlähetystössä Senioriopettaja-lehden matkan aikana. Kutsuvieraiden joukossa oli muun muassa runsaasti eri maiden sotilasasiamiehiä. Näyttely on käynyt Uniejowin palatsissa, jossa on Mannerheimin nimeä kantava huone. Hänen palveluspaikkansa oli sen lähellä vuonna 1899.

Näyttelytauluja on 19 kpl, kooltaan 1x1,50 m. Uusi löytö on Suomen sotilasasiamiehenä 1937–39 Varsovassa toimineen Hans-Olof Essenin tyttäreltä saatu taustatieto Mannerheimin ja Panache-hevosien tunnettuun ratsastuskuvaan 1911.

Rakkaustarina kypsällä iällä

Hellevi Hento
Päivänkorento, mehiläinen ja viimeinen lento
Nidottu, 122 sivua
Type@Tell, 2016

Päivänkorento, mehiläinen ja viimeinen lento on hauska ja helpollukuisesti kirjoitettu tarina kahden ikääntyvän henkilön rakastumisesta. Sen on kirjoittanut ensimmäisenä kaunokirjallisenä teoksenaan Hellevi Hento. Hän on kirjailijanimeä käyttävä Keski-Uudellamaalla asuva, eläkkeellä oleva hoivatyön ja opetuksen ammattilainen.

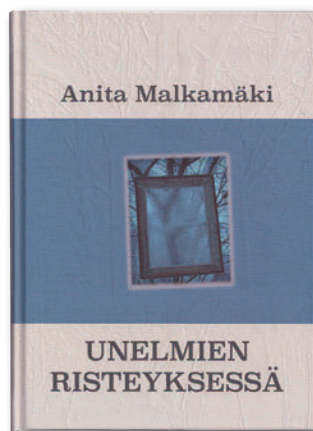
Eläkkeelle jääminen merkitsee aina suurta muutosta elämässä. Kirjan päähenkilölle, Annelille, se on tavallistakin suurempi: Hän on elänyt naimattomana, tehnyt kolmivuorotyötä sairaanhoitajana ja viimeiset vuodet vanhustyössä. Sosiaaliselta Annelilta ei ollut puuttunut ystäviä. Työyhteisö oli hänen perheensä. Lisäksi hän on kantanut hoitovastuuta Alzheimerin tautia sairastaneista äidistään ja tädistään. He kumpikin olivat kuolleet vuosi ennen Annelin eläkepäivien koittamista. Ensimmäisenä päivänä "vapaaherrattarena" olo oli kuin tyhjän päällä istumista.

Kun työelvoitteet eivät käsitellyt hoitovastuutaan painaneet, Anneli päätti lähteä matkalle Espanjan Fuengirolaan. Siellä hän tapaa osa-aika-eläkkeellä olevan historianopettajan, Juhani, joka on kaverireittensä kanssa golffaamassa. Pääseekö Anneli yli nuoruuden ihastuksensa ikävästä tempauksesta, jolla tämä oli jättänyt hänet. Entä pystyykö Juhani päästämään irti surusta, jota hän tuntee syöpään kuollutta vaimoaan kohtaan. Mitä merkitsee suhteen kehittymiselle se, että heillä kummallakin on karjalaiset sukujuuret?

Kirjailija kehittää hienovaraisesti suhteen kypsymistä, sillä ihastuminen ja rakastuminen kypsällä iällä ei ole mutkatonta, vaikka kummallakaan osapuolella ei ole virallisia siteitä toisaalla. Humoristiset käänteet kuljettavat lukijaa rakkaustarinan poluilla.

Kirjaa voi tilata kirjailijalta osoitteesta hellevi.hento@gmail.com tai puhelimitse 045 279 8822. Paitsi kirjailijalta, kirjaa voi ostaa esimerkiksi verkkokirjakauppa Adlibriksestä, jossa se maksaa 20 euroa.

Anneli Rajaniemi

Runoja eri aisteille

Anita Malkamäki
Unelmien risteyksessä
Sidottu, 79 sivua
Sananjuuri, 2016

Senioriopettaja Anita Malkamäki on kirjoittanut hauskan ja sanoilla leikittelevän runoteoksen. Teksti on vahvasti visuaalista ja kuuloaistiinkin vetoavaa. Runoissa on mukana monenlaisia tunteja ja siinä on aimo annos analyttistäkin ajattelua. Ei ole vaikea kuvitella runoniekkaa koulutukseltaan lastentarhanopettajaksi.

Unelmien risteyksessä kertoo totta ja urbaania legendaa Seinäjoesta. Malkamäki tarkastelee mm. itseään, sukulaisiaan, kotikaupunkiaan ja eteläpohjalaisuutta. Runoissa soi niin rokki kuin tangokin. Malkamäki katsoo kaupunkia sisältä ja ohitustietä kiittäen. Runoissa kuuluu yleiskieli ja eteläpohjalainen murre. Hauskoja ovat runot, jotka hän rakentaa käyttäen vain samaa alkukirjainta jokaisessa sanassa. Yhdessä runossa sanat kulkivat a:sta ö:hön. Teoksen nimiruno "Unelmien risteyksessä" sanat muodostavat ikään kuin katuverkostoa. Jotkut runot ovat geometrisen kuvion muotoisia.

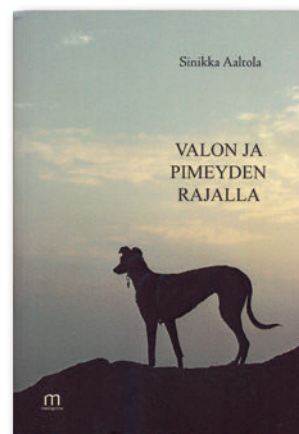
Anita Malkamäki kertoo kirjoittaneensa runoja jo ainakin 50 vuotta. Tämän ensimmäisen runokokoelmansa hän toteutti käytyään Etelä-Pohjanmaan kesäyliopistossa Turun yliopiston vaatimusten mukaisen lyriikan kurssin.

Hänen runoilijanlahjansa on huomattu jo aiemminkin, sillä 1970 ja 1980 Anita Malkamäki on voittanut Kyösti Viikuna -seuran kirjoituskilpailujen runosarjan. Hän on osallistunut voittoisesti Kauhavan puukkorunokisaan: 2014 hän sai kunniamaininnan ja 2015 heltisi voitto. Malkamäen tekstejä on ollut useissa kokoomateoksissa 1970-luvulta alkaen.

Kirjaa voi tilata kustantajan nettisivulta www.sananjuuri.fi sekä monista verkkokirjakaupoista. Sitä myyvät myös Luova Paukku ja Herättäjän Kirjakauppa Lapualla sekä Info Seinäjoella, Seinäjoen Kalevalaiset Naiset ja runoilija itse, jolta kirjaa voi tilata osoitteesta anita.malkamaki@netti.fi. Kirja maksaa 20 euroa plus lähetyskulut.

Anneli Rajaniemi

Kirjat

Mielenmaiseman runoja

Sinikka Aaltola
Valon ja pimeyden rajalla
Nidottu, 176 sivua
Mediapinta, 2016

Sinikka Aaltola on Petäjävedellä asuva senioriopettaja, joka jäi eläkkeelle Petäjäveden Kintauden koulusta. Hänen tiensä opettajaksi kulki vaiheikkaita polkuja, koska hän ei käynyt oppikoulua. Hän valmistui Raahen seminaarista 1964 opiskeltuaan sitä ennen mm. Laajasalon kristillisessä kansanopistossa ja Helsingin evankelisen kansankorkeakoulussa. Opettajantyönsä ohella Aaltola aloitti maisterin opinnot, jotka hän sai eläkkeellä ollessaan päätökseen.

Sinikka Aaltola on ennen kaikkea lyyrikko, vaikka hän on kirjoittanut lehtiin pakinoita ja muitakin kirjoituksia. 1939 Ilmajoella syntynyt runoniekka on ennen tätä uusinta teostaan julkaisut runogalleriat "Lähellä sinua" 1998, "Päivien laivat keinuvat pois" ja "Syyskuun kyneleet" 2002.

Vahvasti ekspressiivinen "Valon ja pimeyden rajalla" kuvaa Sinikka Aaltolan mielenmaisemaa. Runojen tunnelmat vaihtuvat kaleidoskooppisesti runosta toiseen. Kuitenkin niistä löytyy selkeitä teemoja. Vahva tunne on läsnä kaikessa kuvaapa hän mitä hyvänsä. Lakeuksien avaruus ja tähdet siintävät useissa runoissa. Hänellä on maalla kasvaneena voimakas tunne luontoon. Hän kuvaa mm. kasveja, lintuja ja koiransa. Kulttuuriviittaukset, antiikin ja latinan opinnot välähtelevät myös tekstistä. Aaltola tarkastelee naiseutta ja monissa runoissa aiheena on myös rakastetun kohtaaminen.

Runojen tunnetilat vaihtelevat riemukkaan rakastavista kaipuuseen ja synkeisinkin mieliloihin. Runoteoksen nimi on poimittu vailla otsikkoa olevasta tuokiokuvasta: En ole olemassa/kuin hetken/ennen valon sammumista/sinisenä tuokiona/valon ja pimeyden rajalla.

Kirjaa voi tilata Mediapinnan nettisivulta tai verkkokirjakaupoista 25 euron hintaan, joka sisältää toimituskulut kotimaassa.

Anneli Rajaniemi

Paikkoja jäljellä SRI LANKAN kiertomatkalle 23.3.–3.4.2018

Aiemmin Ceylonina tunnettu Sri Lanka tarjoaa ystävällisyyttä, värejä, mausteita ja tietenkin teetä. Waikkalassa odottavat turkoosina hohtava meri upeine hiekkarantoineen ja palmuineen ja veneretkineen.

Maan sisäosissa tutustutaan kallioluoliin, jotka on muutettu buddhalaispyhätköksi. Kansallispuistossa nähdään norsuja. Unescon maailmanperintökohde Kandy on saaren kulttuuri ja käsityökeskus. Käydään maustetilalla, teemuseossa, upeassa buddhalaistemppelessä, markkinoilla ja basaareissa. Hotellissa nähdään vauhdikas kansantanssi- ja musiikkiesitys. Viimeinen kohde Galle on yksi Aasian parhaiten säilyneistä kaupungeista muureineen ja linnoituksineen.

Matka maksaa 2980 €. Lisätietoa ja ilmoittautumiset Olympia Kaukomatkat-toimisto: p. 09 696 2770 tai olympia@olympia.fi sekä www.olympia.fi

Seniorikokille kiitoksia

Kiitos Riitta Ristolalle monista maukaista ruokaohjeista. Erityiskiitos juustoisien makaronilaatikon ohjeesta! On tässä vuosien mittaan tehty ja perheelle tarjottu monen monta "tavallista" liha-makaronilaatikkoo, jonka pinnalla on herkullisia, ratisevan kuivia makaroneja, joita, kas kummaa, nykyinen lapsenlapsipolvi inhoaa, mutta Riitan ohjeen mukaan tehdyssä paistoksessa ei niitä olekaan. Tuo ruoka on pehmeätä ja ennen kaikkea maukasta. Se on saavuttanut kaikenikäisten jakamattoman suosion.

Raili Heinaro
KTaO vuosimallia 1955

Senioritorilla voivat Opetusalan Seniorijärjestö OSJ:n jäsenet lyhyesti ilmoittaa ilmaiseksi, saman ilmoituksen kuitenkin korkeintaan kaksi kertaa saman kalenterivuoden aikana. Lähetä teksti päätoimittajalle, yhteystiedot ovat lehden sivulla 2.

Myytävänä

Sota oli korkeakouluni on kirja lotta Aila lialosta, joka palveli talvisodassa Tampereella ilmavalvonnassa ja jatkosodassa rintamalla. Kirjan hinta 25 €, postimaksu 5,20 €, yhteensä 30,20 €. Yhteystiedot: Kaija Lammi 040 704 5056 tai kaijalammi@elisanet.fi

Myydään **Ylläsjärven Palovaarassa viikko-osake** 6 vok/vuosi. Keloparitalohuoneisto 52 m²: tupakeittiö, 2 mh, s, parvi. Hyvin varustettu, 6 henkilölle. Hiihtoladut vieressä, rinteille 3 km. Kohde lähellä hotelli Ylläsrintettä, joten ski-, juna- ja lentokenttäbussit n. 300 m päässä. Hinta 16 000 €. Yhteystiedot puh. 050 313 8043 birger.backstrom@elisanet.fi

Myydään **Kalevala Korun Lintunen rintakoru** 15 €. **Arabian ikoni** 21 x 26 200 € ja **Arabian kannuja. Festivo kahvi- ja teekuppi** 45 €/kpl ja **Ollie Storybirds valkoinen kannu** 90 €. **Naisten lasketteluhousut** Peak Performance valk. XL 30 €, **-haalari** italialainen Belfe vaal.pun. pinkki vuori 44 20 € ja **monot** Rossignol 27,5 30 €. Ota yhteyttä tekstiviestillä tai puhelimitse 040 832 4091/la Rönkä.

Myydään kotimainen uudenveroinen **frakki**, koko 175–180 cm, normaali/hoikka, hinta 300 €. P. 040 515 9682. Palovirta (Tampere).

Vuokralle annetaan

Täysin varusteltu ja kalustettu **2 mh+k+oh+iso kattoterassi Espanjan Costa Blancalla**

(Alicante). Siisti, rauhallinen sijainti lähellä ostoskeskusta, uima-allas, merinäköymä. Vuokra-aika min. 2 vk. Vapaana vk. 51–03 ja vk 17–. Kysy lisää puh. +358 50 569 3602.

Levillä Immeljärven rannalla Kätkätunturin juurella 153 m² (6+4 hlö) kaikin mukavuuksin varustettu **viihtyisä talo**. Samassa pihassa **Mummon mökki** 38 m² (2–4 hlö). Peruskorjatut. Upeat retkeilymaastot. Kävelyetäisyys keskustaan. Eläimet sallittu. Ei vuokrata nuorisoporukoille. **Vapaana ensilumenviikkoja**. Katso kuvia nettimokki.com (Immelä/Isopuoli). Puh. 040 758 6450.

Vuokrattavana **Ylläsjärvellä** viihtyisä **6 hengen kelomökki** lähellä kylpylää ja palveluja. Täydellisesti varustettu, kohtuulliset hinnat. Pihasta pääset latuverkostoon. Puh. 040 504 5616.

Halutaan vuokrata

Halutaan vuokrata väliaikaisesti (tammikuumaaliskuu 2018, pienellä joustonvaralla) **kalustettu kaksio tai kolmio Tampereelta**, keskustasta tai läheltä keskustaa. Luottotiedot kunnossa, ei eläimiä eikä tupakointia. Yst. yhteydenotot 040 765 6204, Pirjo.

Tekisin ryijyn

Olen eläkeläinen, tarvitsen ajanvietettä. Tekisin mielelläni ryijyn sinun toiveittesi mukaan. P. 040 741 7898.

Totuus tulee lastenlasten suusta

Monta vuotta vanha aikakauslehti osui käteen. Palsta Lasten suusta veti suuta hymyyn. Lapsi havainnoi maailman uusin silmin, vailla mainittavaa painolastia menneestä. Siksi havainnot ovat usein varsin teräviä. Kuten:

Mina 7 v. oli ollut kirkossa häätalaisuudessa. Hän oli havainnut, että pappi kysyy, tahdotko mennä naimiseen sen kanssa, joka siinä seisoo vieressä, vai jonkun muun. Useimmiten siinä ei ole ketään toista, joten vastataan että tahdon.

Mimmi 8 v. valittaa, ettei ole koskaan nähnyt enkeliä. Korvausta asiaan hän kokee siinä, että on nähnyt hammaslääkärin.

Filip 7 v. oli oivaltanut kasvatuksen perimmäisen tarkoituksen. Hänen mielestään siitä, joka saa hyvän kasvatuksen, tulee kiltti. Mutta sillä, jolla on huono kasvatusta, on kivaa.

Hans 6 v. Lapsuudenmuistot ovat sellaisia, joita pitää raahata mukanaan koko elämänsä ajan. Voi voi.

Pekka Varismäki 81 v.

Comeniuksen vala

Opettajana osallistun uuden sukupolven kasvattamiseen, joka on inhimillisistä tehtävistä merkittävimpiä.

Päämääräni on uudistaa ja välittää ihmiskunnan yhteistä tieto-, kulttuuri- ja osaamisvarantoa.

Pyrin aina toimimaan oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti.

Edistän oppilaiden ja opiskelijoiden kehitystä niin, että jokainen voi kasvaa taipumustensa ja lahjojensa mukaiseen täyteen ihmisyyteen. Tuen huoltajia ja muita lasten ja nuorten hyväksi toimivia heidän kasvatustehtävässään.

En paljasta enkä levitä minulle luottamuksellisesti uskottuja tietoja. Kunnioitan lasten ja nuorten yksityisyyttä ja suojaan heidän oikeuttaan henkiseen ja fyysiseen koskemattomuuteen.

Puolustan oppilaiden ja opiskelijoiden kasvurauhaa poliittisia ja taloudellisia hyötymispyrkimyksiä vastaan. Tuen kaikkien oikeutta muodostaa itse katsomukselliset ja poliittiset vakaumuksensa.

Pidän yllä ja syvennän ammattitaitoani kehittämällä itseäni jatkuvasti. Sitoudun yhteisiin tavoitteisiin ja tuen kollegoitani. Toimin yhteisöni parhaaksi ja pyrin vahvistamaan opetusalan yleistä arvostusta.

Ota yhteyttä

Educa-messuilla 28.1.2017 vannottiin opettajan vala ja kerrottiin, että kyseessä on ensimmäinen kerta. Tässä muodossa uusi ja huolella laadittu opettajan vala vannottiinkin ensimmäisen kerran. Paikalla ollut **Riitta Ala-Pietilä** os. Ylisaari kertoo kuitenkin vannoneensa opettajan valan ensimmäisessä työpaikassaan Isojoen kunnallisessa keskikoulussa 1.9.1965. Silloin rehtori luki valan, ja Riitta Ala-Pietilä toisti sen sormet raamatun päällä.

Hän kyseleekin, onkohan muilla vastaavanlaisia kokemuksia. Jos joku haluaa keskustella aiheesta hänen kanssaan, hänen yhteystietonsa saa toimituksesta.

Aiheesta voivat halukkaat kirjoittaa myös Senioriopettaja-lehteen sähköpostitse osoitteella senioriopettaja@osj.fi/ Lehden lukijat saattaisivat olla kiinnostuneita muiden vastaavanlaisista kokemuksista.

Uusi jäsenkortti ja vuoden 2018 jäsenmaksulomake joulukuussa

OSJ:n jäsenille postitetaan kotiosoitteisiin joulukuussa uusi kolmivuotinen jäsenkortti. Kortti on voimassa 2018–2020.

Samassa postituksessa jäsenemme saavat myös vuoden 2018 jäsenmaksulomakkeen.

Jäsenmaksun eräpäivä on vuoden 2018 alkupuolella.

Vilppulan Sammumattomat

Vilppulan eläkeopettajat (Sammumattomat) kokoontuvat säännöllisesti kerran kuukaudessa. Kokous aloitetaan Sammumattomien omalla laululla, jonka on sanoittanut Esko Laurio ja säveltänyt edesmennyt opettaja Toivo Närvänen. Tilaisuuksissa keskustellaan vilkkaasti ruokailun ohella. Tapaamisia järjestetään vuoroin eri paikoissa.

Esko Laurio

Laulumme sanat:

SAMMUMATTOMAT

Me sytyimme kerran,
tuli rinnassa palaa,
yhä meihin sen liekki
uskoa valaa.

Me jaksoimme muokata,
kyntää ja kylvää,
siitä jatkavat nuoret,
mi meiltä nyt jää.

Tämä liekki ei koskaan
sammua saa,
sitä tuulet ja tuiskut
ei voi sammuttaa.

Se on yhteinen voimamme
kulkea näin
kohti huomista
pystyssäpäin.

Oli sarkamme
nouseva nuoriso Suomen,
oli heille taattava
turvaista huomen.
Sitä työtä me teimme
ain' sydämellä,
saaden olla näin
Luojamme kämmenellä.
Tämä liekki...

Tämä roihuva liekki
viel' voimaa antaa,
yli laaksoin ja vuorten
meidät se kantaa.
Se nostaa pilviin
ja unelmiin suuriin,
vie muistoihin
menneisiin, rakkaisiin.
Tämä liekki....

E. L.

SENIORIOPETTAJA-LEHDEN LUKIJAMATKA

HAAPSALU 21.–25.1.2018

sunnuntai-torstai, 5 matkapäivää, 4 yötä

Kylpylähotelli Thalasso Spa Fra Mare 3 *

Thalasso Spa Fra Mare sijaitsee meren rannalla kauniin luonnon keskellä, mäntymetsän ympäröimänä.

Kylpylässä on monipuolinen Thalasso Day Spa -osasto. Sana "thalassa" tarkoittaa kreikan kielellä merta, ja thalasso-hoidoissa hyödynnetään merimutaa, merivettä ja raikasta meri-ilmaa. Kylpylä järjestää retkiä, tuote-esittelyjä, iltaohjelmaa ja tansseja.

Nykyaikaiset hoitotilat ovat ensimmäisessä kerroksessa. Allas- ja saunaosastolla merivesiallas (7x11 m), vesihierontapisteitä, poreallas, lämmitetty ulkoallas (8x5 m) ja erilaisia saunoja: Thalasso-suolas sauna, höyrysauna, infrapunasauna, löylysauna ja leposauna, jossa voi nauttia lämmön, värien, aromien ja valon yhdistelmästä.

Ravintola, aulabaari, myymälä, kaksi kokoustilaa 25–60 hengelle. Vastaanotossa rahanvaihto, tallelokerot ja Internet-piste. Vuokrattavana on hiustenkuivaajia, kylpytakkeja ja -pyyhkeitä sekä mm. kävelysauvoja. Parkkipaikkoja hotellin edessä.

Savuttomissa huoneissa (***) on puhelin, TV, suihku ja wc. Muovipäälysteiset lattiat. Matkaa Tallinnasta noin 100 km, 1 t 30 min.

Laivamatkat:

21.1.2018 Tallink Megastar Helsinki–Tallinna 10.30–12.30

25.1.2018 Tallink Megastar Tallinna–Helsinki 13.30–15.30

22.–24.1. Hoitoja, ulkoilua. Aamiainen ja illallinen.

07.30–08.00 päivittäinen aamujumppa kaikille klo 07.30–08.00!

13.15–14.00 sauvakävely thalassoterapian perinteiden mukaan pitkin meren rantaa ja kuntopolku mäntymetsässä ohjaajan seurassa

ma–ke: 6 hoitoa

1 hoito/päivä, henkilökohtaiset hoidot:

25 min. hieronta, inhalaatio, yrttikylpy, porekylpy, vedenalainen hieronta, musiikkihoito, hierova tuoli ja musiikkiterapia

1 hoito/päivä, ryhmähoidot:

kuntovoimistelu salissa 30 min., vesivoimistelu 30 min., jooga-venytys, valoterapia Bioptron lamppu, suolakammio, parafiinihoito, kelluntahoito (floatingterapia musiikilla), rentoutumishuone (SAD valoterapia ja meriteemahuone).

25.1. torstai: Paluumatka Suomeen

Lähtö hotellista aamiaisen jälkeen bussilla kohti Tallinnaa, D-termiini. Siirtyminen laivaan, laivamatka Tallinna–Helsinki.

Matkan hinta: 255 €/hlö

Hintaan sisältyy:

- edestakainen laivamatka Hki–Tallinna yllä mainitun aikataulun mukaan
- 4 yön majoitus 3 tähden hotellissa jaetussa kahden hengen huoneessa
- puolihoito hotellissa (tulopäivänä illallinen, lähtöpäivänä aamiainen, ma, ti ja ke aamiainen ja illallinen)
- bussikuljetus omalla tilausbussilla Tallinna–Haapsalu–Tallinna
- Thalasso DAY SPA-osaston käyttö klo 13.00–22.00
- aamu-uinti merenvesialtaassa ma–pe 6.00–9.00, la–su 06.–10.00; voimistelusalissa 07.00–23.00
- aamujumppa
- 6 kylpylähoitoa valikoimasta
- suomenkielinen opaspalvelu hotellissa

Ilmoita valitsemasi hoidot Matkavekkaan varausvaiheessa tai viimeistään 15.12.2017 – hoitoajat ryhmälle varataan keskitetysti (15.12. jälkeen uudet hoitotilaukset varataan itse suoraan kylpylästä). Lisätietoja hoidoista: <http://framare.ee/fi/hoidot/>

Lisämaksusta:

- yhden hengen huone, lisämaksu 100 €/hlö/4 yötä
- ateriat laivalla: menomatkalla meriaamiainen 16,50 €/hlö; paluumatkalla buffetlounas 25 €/hlö (aterian etukäteen varanneille tehdään pöytävaraus laivalle)
- hytti 35 €/hytti/suunta

Perimme palvelumaksun 12 €/lähetetty lasku.

Varaukset: Matkavekka/Primera Holidays Oy

Tuula Toura tuula.toura@matkavekka.fi puh. 020 120 4083.

KEVÄINEN PARIISI

20.–24.4.2018

Koe keväinen Pariisi kauneimmillaan. Nauti kaupungin upeista nähtävyyksistä ja ilmapiiristä. Matkalla käydään maailman kuuluisimman impressionistin Claude Monet'n puutarhassa ja kotitalossa sekä Loiren laaksossa ihastelemassa upeita linnoja. Kohokohtana on illallisristeily "April in Paris" Seinellä. Tunnelmaa luo sopraano **Mari Palo** ja Hannu Lehtonen säestäjänä **Niko Kumpuvaara**. Asiantuntijaoppaana toimii **Helena Boncoeur**.

1. päivä: Saapuminen Pariisiin ja kiertoajelu

Pariisin kiertoajelulla nähdään pariisilaiskorttelit katukahviloihin, Seinejoki upeine siltoineen, maailmankuulut rakennukset, Concorde-aukio, josta alkaa paraatiavenue Champs-Élysées ja Riemukaari. Nähdään myös upea vanha ooppera, Madeleine-kirkko sekä tietysti Eiffel-torni. Tutustutaan latinalaiskorttelien värikkääseen elämään ja Notre Damen kirkkoon. Lounas kaupungilla. Majoittuminen Montmartren lähistöllä.

2. päivä: Lisämaksullinen "April in Paris" illalliskonsetti Seinellä

Aamiaisen. Sinulla on koko päivä aikaa nauttia Pariisin tunnelmasta. Hotellimme sijaitsee Montmartren ja Moulin Rougen lähistöllä, joten kävellen pääsee nauttimaan Pariisin keväästä nähtävyyksiä ihaillen. Illalla Lisämaksullinen upea "April in Paris" konsertti Seinellä. Risteilyllä nautitaan kolmen ruokalajin illallinen viineineen.

3. päivä: Givernyn kylä ja Claude Monet'n kotitalo

Aamiaisen. Lähtö kohti kaunista Normandiaa, jossa pysähdytään Givernyn kylään, Claude Monet'n taloon. Impressionisti Claude Monet asui Givernyssä vuodesta 1883. Hän rakennutti kotiinsa hurmaavan itämaisen vesipuutarhan, jota voidaan tänäkin päivä-

nä ihastella. Täällä hän maalasi kaikkein kuuluisimpia maalauksiaan, kuten Lumme-sarjan ja Sillan, joihin hän on käyttänyt mallina omaa puutarhaansa. Monet'n vihreäksi ja vaaleanpunaiseksi maalatussa talossa on esillä valikoima japanilaisia maalauksia 1700- ja 1800-luvulta. Kukoistava puutarha on todella tutustumisen arvoinen. Lounas nautitaan Givernyssä.

4. päivä: Loiren laakson linnat

Aamiaisen jälkeen lähdetään Loiren laaksoon kuninkaiden jäljille. Tutustutaan Chambordin linnaan, jonka kuningas Frans I rakennutti alun perin metsästysmajaksi vuosina 1519–1547. Käydään Chenonceaun linnassa, joka tunnetaan naisten linna, sillä sen muotoon ovat vaikuttaneet monet naiset. Linna on rakennettu joen ylle, linnoitetun myllyn pilareiden päälle ja se on toiminut sotilassairaalana ensimmäisen maailmansodan aikana. Linnojen jälkeen suunnataan Cave des Vigneronsin viinitilalle, jossa opastettu kierros maistajaisineen. Lounas.

5. päivä: Montmartre

Aamiaisen. Lähtö kävellen Montmartren kukkulalle. Pariisin korkeimmalla kohdalla sijaitsee Sacré-Coeurin basilika. Kirkon edestä avautuvat maisemat ovat Pariisin parhaita. Helena kertoo Montmartren historiasta ja lukuisista taiteilijoista, jotka ovat viihtyneet täällä. Place de Tertren aukiolla maalaavat vielä tänäkin päivänä lukuisat taiteilijat. Täällä voi teettää itsestään tai kuvan perusteella ystävistä maalauksen kiertokävelyn päätteeksi. Kolmen ruokalajin lounas ennen lähtöä kentälle.

Lentoaikataulu:

20.4. Helsinki–Pariisi 09:25–11:30
24.4. Pariisi–Helsinki 19:00–22:55

Hotelli: Mercure Montmartre

Hyvä keskitasoinen hotelli lähellä Montmartrea ja Moulin Rougea (punainen mylly). Hotellissa ravintola, baari ja terassi. Huoneissa ilmastointi, tallelokero, hiustenkuivaaja ja TV.

Matkan hinta 1 296 €

Hintaan sisältyy:

- Finnairin reittilennot
- majoitus hotellissa kahden hengen huoneessa
- ohjelmassa mainitut ateriat (4 x aamiaisen, 4 x lounas)
- ohjelmassa mainitut retket ja tutustumiskohteet sisäänpääsymaksuineen sekä kuljetuksineen
- suomenkielinen opastus perillä kohteissa
- matkanjohtaja **Meri Simulan** palvelut matkan aikana

Lisämaksusta:

- yhden hengen huone 250 €
- Seinen illallisristeily, kolme ruokalajia, aperitiivi ja viiniä ruuan kanssa 115 €
- matkavakuutus

IDYLLINEN SVEITSI 5.–9.5.2018

Lähde kanssamme Sveitsiin, jossa näet henkeäsalpaavan kauniita alppimaisemia, luontoa ja vesistöjä, joista Genevenjärven (Lac Léman) rannalla sijaitsevat maan tunnetut kaupungit, Geneve, Lausanne ja Montreux. Sveitsiin liittyy myös pieni palanen Suomen historiaa, koska Presidentti Mannerheim asui siellä viimeiset elinvuotensa. Ja Suomen parhaan suklaan valmistajan Karl Fazerin perhe oli kotoisin täältä.

*Matkanjohtajana toimii **Jukka Soisalon-Soininen**.*

5.5. – Geneven kaupunkikiertros

Aamulento Geneveen, jossa suomenkielinen opas on ryhmää vastassa. Teemme kaupunkikiertoajelun, jonka aikana näemme tärkeimmät nähtävyydet, mm. Horloge Fleurie -kello, Keisarinna Sissin muistomerkki, Genevenjärven suihkulähteet, YK:n Euroopan päämaja, ja taustalla kauniit Alpit. Nautimme lounaan ja majoitumme keskustahotelliin.

6.5. – Montreux, Lausanne ja Mannerheim

Aamiaisen. Tänään teemme päiväretken Presidentti Mannerheimin jalanjäljille. Ajamme Genevenjärven rannan suuntaisesti 2000 m korkeiden vuorten keskellä sijaitsevaan Montreux'n kaupunkiin. Suomen Presidentti, Marsalkka Mannerheim asui täällä viimeiset eläkevuotensa ja oli hoidettavana Val-Mont'n -kylässä sijaitsevassa parantolassa, jonka puistossa on Mannerheimille pystytetty muistopatsas. Vierailimme myös kauniissa Lausannen kaupungissa, jossa Mannerheim kuoli vuonna 1951. Lounas päivän aikana.

7.5. – suklaata ja Genevenjärven risteily

Aamiaisen. Aamupäivällä vierailimme tunnetulla sveitsiläisellä suklaatehtaalla 30 minuutin ajomatkan päässä Genevestä. Vierailun aikana tutustumme n. 200 vuotta vanhan suklaantuottajan historiaan ja tämän makean herkun valmistamiseen kaakaopavusta valmiiksi suklaaksi. Palaamme takaisin Geneveen ja nautimme perinteisen sveitsiläisen fondue-lounaan yhdessä kaupungin tunnetuimmista juustoruokiin erikoistuneista ravintoloista.

Lounaan jälkeen teemme risteilyn Genevenjärvellä. Risteilyn aikana näemme kaupungin nähtävyydet ja Alpit hiukan erilaisesta näkökulmasta järveltä käsin.

8.5. – Punainen Risti

Aamiaisen. Tänään vierailimme Jukka Soisalon-Soinisen johdolla Punaisen Ristin päätoimistossa Genevessä (yleisillä kulkuneuvoilla). Illalla nautimme yhteisen päätösillallisen hotellin lähellä olevassa ravintolassa.

9.5. – Annecy'n kaupunki

Aamiaisen. Otamme matkatavarat mukaan ja ajamme Ranskan puolelle Annecy'n kaupunkiin. Perillä teemme kaupunkikiertoksen bussilla ja osin kävellen tässä Genevenjärven rannalla sijaitsevassa kanavien halkomassa kauniissa kaupungissa, jota ei syyttä kutsuta "Alppien Venetsiaksi".

Nautimme lounaan keskustaravintolassa. Hiukan omaa aikaa kaupunkiin tutustumiseen, ennen kuin lähdemme kohti Geneven lentokenttää. Ilta loppu Helsinkiin.

Hotelli Auteuil****

Viihtyisä ja tasokas hotelli aivan Geneven keskustassa lyhyen kävelymatkan päässä Genevenjärven rannalta.

Lennot/Finnair:

5.5.2018	Helsinki–Geneve	08:05–10:10
9.5.2018	Geneve–Helsinki	19:00–22:55

Hinta: 1595 €/henkilö/kahden hengen huoneessa

Hintaan sisältyy:

Finnairin lennot Helsinki–Geneve–Helsinki, lentokenttämaksut, 4 yön majoitus Genevessä, matkaohjelman mukaiset ateriat (4 aamiaista, 4 lounasta ja 1 illallinen, lounailla ja illallisella kahvi/tee ja 1 ruokajuoma), matkaohjelman mukaiset kuljetukset, retket ja sisäänpääsy (ei Punainen Risti), suomenkielisen oppaan palvelut.

Lisämaksusta:

yhden hengen huone 330 €, muut ateriat ja juomat, Punaisen Ristin pääsymaksu maksetaan paikan päällä, matkavakuutus

Varaukset:

OK-Matkat p. 09 2510 2050 tai myynti@okmatkat.fi